

quando accepimus iudicatum in Senatu Portucalési, in causa Ludouici de Almeida nostræ inclytæ ciuitatis Conimbricensis, super solutione Octaui, quod in illa soluitur à plebeis, excellentissimo Duce de Aueiro, á quo dictus Ludouicus, ratione officij, se eximere contendebat, & optimè tradit Tirraquel. de Nobilitate cap. 34. numer. 58. Vnde succedit dict. §. 1. Ordination. dict. titul. 91. & maxime dubitabile redditur, Arrestum Phali, de quo supra, nisi recurras, quod ex consuetudine prædictum officium non officit nobilitati.

Agamus de Pictoribus, num sint nobiles? & nobiles contendit conterraneus meus, omni arte, scientia, & bonis moribus imbutus Philipus Nunes, nunc Fr. Philippus, ex colendissima familia Dominicana, in curioso tractatu de Arte poetica, & pictoria, titulo de laudibus picturae, idque per textum in leg. Archiatros 8. Cod. de Metatis. lib. 12. quem citat Barbos. ad dicta Ornat. dicto titul. 92. numer. 14. & cum eo transit, quasi pictoria sit ars liberalis, pro quibus facere videtur, leg. 1. Cod. excusat. artif. lib. 10. vbi pictores excusantur à muneribus, sordidis, in idem est textus in leg. Archiatros Cod. de Metat. & epid. 314. & ita iudicatum refert Gabriel Pereira decis. 11. in fine: ergo si excusantur à muneribus, quæ mechanicis imponuntur, fit consequens

iplos à plebeis distingui, ac proinde statum, seu conditionem superiorem obtinere.

Deinde, quia vt refert Tirraquel. de Nobilitate. cap. 34. numer. 3. ars pictoria semper fuit in maximo honore apud Græcos, ita vt, omnes pueri, etiam nobilissimi, in ea exercerentur, vt ex Plinio lib. 35. cap. 10. & alijs scribit Tirraquel. dict. numer. 3. & Chassaneus, in cathalogo, part. 11. consid. 44. tres colūnas consummit circa laudes pictoriæ, vbi ex Valla in proæmio suarum elegantiarum, adducit, quod pictoria maxime coniuncta est cum artibus liberalibus, namque magni ingenij est, attingens prope diuinam cognitionem, dum excellentes imagines viuis coloribus exprimit, vt solus spiritus in eis deficere videatur, ideoque, plures Principes, & Imperatores in ea se exercuisse, narrat, ipsamque habuisse primum locum inter liberales: ac proinde nobilem esse.

Sed contraria sententia semper Iureconsultis, & Doctoribus placuit, quia in leg. Si non sortem §. Libertus D. de condiet. indebit. leg. Haec opera 23. leg. Quoties 24. cum alijs ibi, D. de Operis libertorum, pictoria inter seruales operas numeratur, & in dict. leg. 1. Cod. excusat. artif. lib. 10. recensetur inter artes mechanicas, vt agnoscit Cuiac. ibi Alciat. regula 1. præsumpt. 48. numer. 1. ad finem, & ideo nobilitatem

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

non acquiri ex ea, quando pro officio exercetur, sentit *Tiraquel. dict. cap. 34. numer. 2.* Vbi *Senecam*, illud dicentem refert, & probatur ex reputatione Communi, quæ in hoc maxime attenditur, ut post *Tiraquel. cap. 10. num. 10. resolu. Gu-tierr. 4. part. pract. quæst. 14. numer. 6.* vbi citat *Bart. in l. 1. Cod. de dignitatibus, lib. 12. num. 97.* *Peña, Guid. Alb. Paul. Succin. Felin. Ripa, & alios, cum quibus est communis, per textum in l. Cum de lanionis §. A sinam, D. fundo instructo. l. fin. in fin. Cod. si seruus, aut libert. ad decur. lib. 10. Azevedo in Rubrica num. 358. Curtil. 3. part. numer. 161.* Et quibus ita iudicariūt doctissimi Senatores relati per *Gabrielem Pereira, decis. 113. num. 1. & 4. in fin.* Ita vt conclusio sit firmata, quod ignobilis ex sola arte, & magisterio picturæ, non efficiatur nobilis, attamen negari non potest, quod si pictor segerat, tanquam nobilis, equitando, & famulos alendo, abstinendo se ab actibus plebeorum, quod recuperabit mediū illum statum distinctum à plebeis, quem statum adhuc existimo non sufficere, quoad intentum nostræ *Ordinationis dicto titul. 92.* propter limitationem *dicti §. 1.* eruntque eis filij naturales successibiles, Erit tamen sufficiens, ne compræhendantur sub foralibus, quæ iubent plebeos, seu pedites solvere certum tributum, vt excellēter, de more, resolu. doctissimus suprà Curie criminalis

præses d. decis. 113. numer. 3. quem semper videas.

Nec contrariæ rationes aliud euincunt, quia ad sūmum concludunt, pictoriam artem, inter mechanicas, si apprime exercentur, de notare quam maximum ingeniū, alijs valde superius, sed non continent, de se præstare nobilitatem, solam enim munerum sordidorum excusationem per leges imperatorias ei concessam legimus, vt in *dicta leg. 1. dicta leg. Archiatros, leges autem, tam tituli, D. opor. libert. quam dict. §. Si libertus, dum pictoriam enumerant inter operas seruales, loquuntur de libertis manumittendis, qui cum non teneantur ad operas patrono præstandas ex natura manumissionis, nisi à patrono imponantur, leg. Operis 31. D. illo titulo, & solum obsequiales ei debent, in remunerationem acceptæ libertatis, l. 2. l. Licet ad fin. D. de obseq. patr. præstandis, Donel. lib. 2. de Iure Civili cap. 17. Et ideo Iurisconsulti dicunt, quod sicut non debent operas fabriles, ita nec etiam pictorias, vt post *Cuiacium in posthumis, ad titulum C. operis libert. col. 3.* *Donel. de iure Civili lib. 2. c. 18.* & ibi *Ossuald. de nouo expurgatus, in additionib. Con. lib. 2. cap. 8. Fab. in Iuris prud. lib. 1. princip. 2. illat. 12.* & sequentibus, pro cuius rei intelligentia, aduerte, quod hæc operæ, vel sunt officiales, vel artificiales, officiales sunt, quæ promittuntur ad certum
tempus,*

316.

317.

319

320

318.

tempus, nullo genere artificij expresso, sed tantum stat illa promissio generica de operis præstandis, & hæ non debentur, nisi patrono, vel eius filio non exheredato, *l. Opera in rerum natura. 9. D. de Operis libert.* & in super, ut debeantur, necesse est, ut indictæ sint à patrono, idest, ut patronus postulet à liberto operas tales, in specie *d. l. 9. leg. Si quis hac lege. 13. versicul. præterire. leg. Cum patronus. 22. in principio. l. Quoties. 24. ad fin. D. de operis lib.* Dixi, vel eius filio, quia ad extraneum transire non possunt. *leg. Si operarum 29. l. Fabriles 6. in fin. D. eodem titulo. l. Si patroni D. ad Trebellian. l. Liberti. 10. Cod. operis libertorum,* filio autem competunt tanquam filio, non tanquam hæredi, dummodo non sit ex hereditas à patre, quia & si abstineat ab hereditate paterna, adhuc officiales operæ sibi debentur, *d. leg. Si operarum. 29. Nec obstat d. leg. Cum patronus 22. versiculo, cum libertus D. eodem tit.* ubi textus videtur requirere, ut filius sit hæres patris, quia intelligitur; potentialiter, sufficit enim quod potuerit existere hæres, licet se abstinerit, ut optime ex *Donello interpretatur Osuald Eligerus ad eundem. dicto cap. 18. in medio,* ad quod est textus elegans in *l. Pro hærede §. Si quid tamen D. de acquir. hereditate, Cuiac. in d. titul. Cod. oper. lib. colum. 2. in medio,* & nos late diximus in lectura *Clement. 2. de iure patron.* Si autem hæ

operæ præteritæ sint, cum iam ipsæ præstari non possint, tunc transit earum æstimatione ad extraneos, *dict. leg. Si operarum. 29. l. 4. 321. D. eodem titulo. Cuiac. obseruat. lib. 17. cap. 14.* Artificiales operæ sunt, quæ consistunt, in certo genere artificij specifico, & hæ sunt, quæ dicuntur fabriles, & hæ dicuntur in pecunia consistere, *leg. Fabriles. 322. 6. D. de Operis lib. & ad extraneos transeunt, dict. leg. Si operarum 9. D. eodem. leg. Hæ operæ 23. D. eodem.* Et alia notabilis differentia, quæ inter has operas datur, est illa, quæ reperitur in *dicto §. Si libertus,* ubi operæ officiales, & si non fuerint promissæ, vel iuratæ, præstantur, si condici non possunt, quæ lege naturæ debentur, in recognitionem beneficij liberatis; Cæteræ vero, idest, fabriles, si præstentur indebitè, repetuntur, *dicto §. Si libertus,* quia æstimationem continent, *Cuiac. in d. titul. colum. 3. ex medio.* Unde constat, quod licet pictoria dicatur ars fabrilis, & libertus, quatenus talis, propter illam non habeat immunitatem à muneribus sordidis, *dict. leg. Archiatros,* tamen ingenui illam immunitatem possident, utrumq; probat textus ille, *Percira supra,* & hæc, de Pictoribus. 324.

Quid de Aurificibus utriusque cælaturæ aureæ, vel argentæ? Et quanuis *Formicus lib. 4. capit. 15. in Venere,* & *Homerus libro tertio, sua Olissea,* non contemnendos,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

sed inter honestos artifices enumerandos dicāt, tamē resolutiue dicēdum est, ipsos inter mechanicos de iure computari, vt aperte cōstat ex *d. l. 1. C. excusat. artif. lib. 10.* vbi de ipsis fit specialis mentio, & cū cæteris plebeis mixtim ponuntur, notat *Cuiac. ibi. & ante omnes, Tiraq. de nobilit. cap. 34. num. 42. Chassaneus in cathalog. part. 1. m. consid. 38.* & de hac re contentio nulla esse potest apud Lusitanos nostros, cū sit *Ordinatio expressa lib. 5. tit. 60. §. 8. ibi Ourriues, ou outros officiaes mechanicos,* vbi verbum illud, outros, quod latinis fit, alij, est repetitium similitum, *iuxta cap. ei, cui de Præbend. lib. 6. l. Si fugitui Cod. seruis fugitiuis,* & quanuis negari non debeat eis ille medius status nobilitatis, quem supra circa alios considerauimus, si aliunde illum quæsierint, gerendi se ad instar nobilium cum famulis, equis, & similibus, quæ secundum vulgarem reputationem constituunt itatum distinctum à plebeis, saltem circa foralia, de quibus supra diximus, per quæ plebei, seu mechanici iubētur in multis territorijs huius Regni, tributa per soluere, tamen quoad naturalium successionem, nobiles nō dicentur, cum artem, & officium mechanicum exerceant, *iuxta eandem Ordinationem d. titul. 92. §. 1. ibi, (Nāo sendo official Mechanico,* ac proinde filij semper eis erunt successibiles.

Poesis etiam, ac musica inter ar-

tes honestas, & liberales computantur, vt per *Herculaniū de privileg. concl. 1. priuil. 16.* tamen immunitatē de iure nō habent *ex textu in l. Poeta C. de Profess. & Medicis lib. 10.* vbi omnes, notat *Tiraq. d. tract. cap. 34. n. 5.* vbi adducit *Platonē lib. 2. de sua Republica* reiecisse Poetas. Nā licet sint dignissimi omni immunitate, tamen deficit lex, vt scribit *Cuiacius, super d. l. Poeta,* quibus hoc vnum impartitum à natura videmus, propter ingenij magnitudinem, diuinamque eloquentiam, dicendi suauitatem, vt ipsis natura ipsa videatur fuisse mater, cæteris autem nouerca, ideo maxime sunt commendandi, ac honorandi, non solum à nobilibus, sed à Principibus, prout fuere omnes poetæ antiqui apud Principes proprios, vt plena manu scribit *Chassaneus in cathalog. p. 10. consid. 45.* & ipsimet Iureconsulti eorum versibus vtuntur, ad suas corroborandas decisiones, vt patet in *l. 1. D. de contrah. emptione, §. Item pretium Inst. eodem leg. Aut facta §. final. D. de pænis. l. Nō tantum ad fin. D. de rerum diuis. §. Sed ius quidem ciuile, Inst. de iure naturali, & apud ipsos Pontifices, in cap. Nunquā de consecrat. dist. 8. & in cap. Forus de verborum signific. cum alijs, quæ omitto.*

De Musicis etiā, & Cytharedis idem sentit *Tiraquel. dict. cap. 34. à num. 6. & sequentibus:* nam licet inter honestas disciplinas computentur, & infamiam non irrogent.

l. Athletas

l. *Athletas* D. de his, qui notantur infamia, & plura in harum artium commendationem, effundant. *Quintilian. Plutarch. Alex. Celius Redoginius, & alij*, quos ipse *Tiraq.* enumerat supra, num. 10. quibus addo *Chassaneum in cathalogo. part. 10. consid. 51.* Tamen nullam nobilitatem eis de iure concessam reperimus; Ideo, si aliunde statum nobilitatis non adquisierint, ab exercitio musicæ, vel *Cytharæ*, illum non obtinent; Si autem ad instar nobilium inter nobiles conuersentur, illum mediū statum supra sæpe sæpius consideratum sibi vendicabunt; cui exercitium non officit?

De Mathematicis, & Geometris solum superest scribere, quorum scientia utilissima est omni Republicæ, tum ad syderum cursum cognoscendum, nauigationes peragendas, terras excolendas, ex *Prolomeo*, & alijs tradit *Chassaneus in cathal. part. 10. consid. 52.* facit illud *Vergil. Georg. 1. Quo sydere terram, vertere, &c.* & inter artes liberales computatur in leg. 1. in principio de *Varijs, & extra. cognitionib. iuvat l. eorum C. de Mathemat.* vbi non Mathematicos naturales, & scientificos, sed Magicos, & supersticiosos iubet puniri, & in l. 2. Cod. eodem, quia secundum *Cuiacium, in paratitico illius titul.* Mathematici ibi interpretantur augures pleni varijs superstitionibus: vnde alij laudabiles, & honorifici videbantur, & ipsorum iudicia per astra non esse su-

persticiosa resoluit post *D. Thom.* 2. 2. quæst. 95. articulo 5. *Ambros. de Vignate tract. de heresi quæst. 8. habetur tom. 2. part. 2. tract. Suar. tom. 1. de Religione tract. 3. lib. 2. cap. 11. n. 8. Fr. Emmanuel Rodr. 1. tom. sum. cap. 7. n. 3. Sanches lib. 2. in primũ præceptum Decalogi cap. 38. Torrellanca de Magia lib. 1. c. 9. & sequentibus.*

Sed in materia, circa quam noster versatur calamus, resoluendum est, ex Mathematica, Astrologia, & Geometria non quæri nobilitatē, quia & si inter septem liberales artes à Iureconsultis numerentur, in d. l. 1. D. de varijs, & extraord. cognit. tamē nullibi reperitur in iure scripta hæc nobilitatis præeminentia, & cum hæc materia sit strictissimè interpretanda, quod non sit tribuendum aliquid cuiquam nobilitatis, quam iure sit expressum, fit consequens, sectatores prædictarum artium, exercitio earum non nobilitari, quod ostenditur euidentius, quia illas profitentes nullum gradum obtinere dicuntur, sed magis propria curiositate illas addiscere mouentur, & hanc nostram resolutionem similiter circa Rectoricos firmavit *Tiraquel. d. cap. 34. nu. 21.* Et paraformiter de illis sentiendum est, ac de grammaticis, & dialecticis, Rectoricis, & similibus, omnes enim sunt artium liberalium professores, & æquiparantur, in d. l. 1. in principio D. de Varijs, & extraord. *Ambros. de vignate tractu de*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

heres. quæst. 6. nu. 59. Chassan. part. 10. consider. 44. cum sequentibus, maxime cons. 47. & 48.

328. De alijs autem ministerijs, & artificijs, officijs, artibus supradictis inferioribus, non est cur disputemus, constat enim, omnes esse viles, & abiectas, & non solum nobilitatem creare non posse, sed illi derogare, & earum professoribus filios esse successibiles, vt infra latius, & de illis omnibus sigillatim tractat Tiraq. d. cap. 34. apud quem videre poteris, quæ dicta sufficiant de prima causa scientiæ, per quam acquiritur nobilitas.

329. Transeamus ad secundam, quæ est militia, per hanc autem acquiritur nobilitas, sicut de scientia huc vsq; diximus, & adeo acquiritur, vt dicerent plures Doctores, quod eo ipso, quod quis est miles, statim efficitur nobilis, vt tradit Ancharan. Anton. Abb. in cap. Eo libentius, de seruis non ordinandis, Salicet, in l. 1. quæst. 5. C. Iuris, & facti ignorantia, Alciat. tract. de singulari certam. cap. 30. Farin. cons. 34. n. 2. sentit. Bart. l. 2. §. In filijs D. de decurionibus, Gido. Pape decis. 388. & alij, vt per Tiraquel. cap. 8. à principio, Azeued. d. Rubrica num. 150. Moti per multa iura, quæ milites nobilibus æquiparant, prout est textus in l. 2. C. de Primicer. lib. 12. ibi, præclaram, nobilemque militiam expectabilem tribunorum, l. pen. C. de Palatinis sacrarum largit lib. 12. vbi Imperator, loquendo de primicerijs, ait,

ibi, Militari dignitate fruantur, citant etiam Rub. C. qui militar. poss. eodem lib. ibi (ad militiam, vel dignitates aspirantibus,) dum militiam dignitati æquiparat, Deinde adducunt cap. Cume essent. de Simonia, dum Vicentius, de quo ibi, modo appellatur nobilis vir, modo miles, quasi idem sit, attēta censura Iuris, miles, ac nobilis, l. Unica C. negotiatores ne milit. lib. 12. vbi exercētes artē vilē militare nequeunt, facit cap. Militare 23. quæstione 1. ibi, quisquis militia suæ cingulo vitur, dignitatis suæ miles ascribitur, quasi idem sit ascribi militem, ac habere dignitatem; Vtērius probant, quia in multis iuribus plebeorum pæna distincta est à pæna militum, etiā pro eodem delicto, vt constat ex l. 2. Cod. vt nemo priuatus. l. A Diuo Marco. l. Milites C. de quæstionibus, & in multis iuribus milites à priuatis distinguntur. l. Nequid. §. vltim. D. incend. Ruina, Naufragio, ibi (aut militem, aut priuatum,) & in l. 1. Cod. Quando liceat vnicuique. l. Nolumus C. de testamentis. leg. 1. Cod. de falsa moneta. l. 1. C. communi seruo man. Authentico de sanctissimis Episcopis. §. Sed neque, versic. hoc autem, Collatione 9. Authent. de heredibus, & falsicia. §. vltim. versic. quia vero Collat. 1. cum multis alijs, Authent. de defensoribus ciuitatum. §. Si qua vero Collat. 4. cum alijs, quæ adducit Ioannes Raynaldus. Doctor Gallicus antiquus, in suo Comprahensorio feudali, sub titulo, de nobilitate, quem refert

Bonus

331. Bonus de Curtili eodē tractatu 3. part. nu. 149. Denique, quia inter mortales nihil excellentius, vel præclarior dari potest, quam armata militia, per quam Reipublice salus, & quies quæritur, ac defenditur ab omni hostili vastitate, vt in simili expedit Imperator in l. *Aduocati C. de aduoc. diuers. iudiciorū*, & de eius laudibus, ultra Valerium, Chassaneus in *Cathalog. part. 9. consid. 3.* Maxime, quia militia dicitur honor, in l. *Qui cum vno, §. Ad tempus D. de re militari, l. Qui stipendia C. de Procuratoribus, & Peñal. 1. Cod. de Condit. in publ. horreis, super verbo, nobilis, tenet, militiam nobilitatem inducere, refert Paris. à Puteo de re milit. lib. 7. cap. an nobilis, num. 8.*

332. Contrariam tamen sententiam, imo militiam non nobilitare, tenent quam plurimi Doctores, qui constituunt magis communē opinionem, gloss. in l. *Unica, verbo, prohibemus C. negotiatores ne militent, lib. 12. Bart. in l. 1. num. 83. C. de dignit. lib. 12. & ibi Ioannes de Platea Peñal in l. Mulieres C. de dignit. lib. 12. colum. 5. Angel. & Bald. in leg. Filius familias §. Veterani, D. de Procuratoribus, Salycet, in l. Non prohibetur C. qui accusare nō possunt, Alber. Aluarot. Paul. Card. Ioan Andr. Panormitan. Antonius, & plures alij antiquiores, quos sequitur Ias. in l. pen. C. de Pactis, Tiraquei d. cap. 8. nu. 5. Bonus de Curtili d. 3. part. num. 146. Paris. de Puteo vbi supra, num. 9. Gaveaula in l. Centurio D. de vulgari. nu.*

N. 332. Contrariam tradit P. tam. 2. ad v. l. 1. h. 3. §. 1. sub. 149. p. 62.

21. Otalora 4. part. primæ principalis, cap. 5. num. 7. & 8. Mouentur quam plurimis fundamentis; Primo, per multa iura, quæ faciunt distinctionem inter dignitatem, & militiam. l. *Si quis C. officio Rectoris Provinciae*, vbi clara ponitur differentia inter militiam, & dignitatem, ibi, cuiuslibet Militiæ, dignitatis uel, & ibi, Militiæ, seu dignitatis. l. penult. C. de Pactis, ibi, Militiæ, vel dignitatis, & ferè eadē verba passim in iure inueniuntur. l. ultim. C. de Paganis, textus in l. ultim. C. de Iurisd. omnium iud. leg. ult. C. Comerc. & Mercator. l. Nullus C. ad leg. Iuliam Maiest. l. Sordidorum Cod. excusat. munerum lib. 10. leg. pen. & ultim. C. Cohortat. lib. 12. Denique omisis alijs, est textus, in ultim. C. qui milit. possunt, vel non, lib. 12. ibi (dignitatem habere, quemadmodum Militiam fuerit passus, spoliatur dominio serui, vbi grossis verbis probatur, quod magna datur distinctio, inter dignitatem, & militiam, quia seruus non perditur propter Militiam, & perditur propter dignitatem obtentam, multa similia citat Tiraquei. cap. 8. num. 8. Iason. in d. l. penult. Curtilis supra numer. 148. Alciat. in d. l. penult. num. 12. & 15. Secūdo, quia serui milites esse possunt, vt constat ex l. ultim. Cod. de libertinis, & eorum liberis. l. Operis obligatus D. de Operis libertorum. l. Si duo. l. Super seruis Cod. qui milit. non poss. lib. 12. & tamen, dignitatē obtinere non valent, leg. unica C. ad l. Visgelo d. l. ult. C. qui

333.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

C. qui Militare non poss. igitur, &c.
Ultimo, quia infames, dignitates
obtinere nequeunt l. unica *C. de in-*
334. *fam. lib. 10. l. 2. C. de dignitatibus lib.*
12. l. Infamia l. Neq; C. de decurion.
eodem lib. Regula Infamibus de regul.
iuris in 6. Cou. 1. var. cap. 16. num.
11. versic. quarto. Palaeotus in terminis
de not. cap. 61. nu. 1. Martinus Lau-
densis de milite quaest. 54. Baldus de
Perusio tract. de Tabellionib. num. 65.
Molina de primogenijs lib. 1. cap. 13. à
num. 8. Barbosa l. Cum prator, §. fin.
D. de Iud. num. 124. & 184. & 198.
Azeved. leg. 7. tit. 9. lib. 3. num. 5. op-
ttime Molina de iust. tract. 4. disp. 11.
à principio. Campanil. diuersor. Rubr.
11. cap. 18. nu. 5. & tamen infamis
potest militare; l. Si quis filio ex ha-
redato, §. Irritum D. de iniusto, rupto,
& irrito facto testam. vbi damnatus
ob publicum crimē, quod infamiā
inducit, l. Infamem D. de publicis iu-
dicijis Donel. lib. 18. cap. 8. Pichard. §.
Ex quibusdā, de pena temerē litigant.
nu. 32. non perdit militiam: ergo
fatis concluditur cum omnibus su-
pra relatis, militiam de se nobilita-
tem non gignere, & hęc pars in
rigore iuris est verissima, declaran-
da prout infra.

Nec obstant fundamenta con-
traria; Quia ad primum de l. 2. in-
cipit, *Praclaram C. de Primic. lib. 12.*
335. *& in d. l. pen. Cod. de Palatinis sacrar.*
largitionum eodem lib. Respōdemus,
quod iura illa, non loquuntur de
militia simplici de qua est nostra
quæstio principalis, sed loquun-

tur de militia tribunorum expe-
ctabilium, vt ait d. l. 2. qui militant
in Curia Principis, de quibus etiā
est sermo in d. l. penult. vt bene ag-
noscunt *Curtilis d. 3. part. num. 150.*
Paris. à Puteo dicto §. An nobilitas,
num. 9. Tiraquel. d. cap. 8. num. 9.
Et confirmatur ex eo, quia hi spe-
ctabiles dicuntur, & proprie sunt
illi, qui obtinent primum locum
notariorum Principis, in Regali
Palatio, vulgo (secretario de apuri-
dade) & dicuntur spectabilium tri-
bunorum, quia per tribuum suffra-
gia eligebantur, vt bene scribit
Accurs. in glos. 1. dict. l. 2. Alciat in
Rubr. eodem; Sed melius omnibus
explicat *Cuiac. in expositione eiusdem*
Rubrica, ideo nihil mirum, si tales
militiam inermem Palatinā exer-
centes, dignitatem habere dicantur,
cum semper soleant viri clarif-
simi, & illustres, ad prædicta mu-
nera assumi, vt adhuc hodie, apud
omnes nationes obseruatur.

Ad cap. Cum essent 12. de simonia, 336.
patet responsio, si consideremus
Pontificem ibi variare nomen mi-
litis, & nobilis, non quia conuertatur
de sui natura, est miles: ergo no-
bilis, sed quia à parte rei miles no-
bilis erat, vt Pontifex supponit in
quo nihil ad literam suppletur.

Ad leg. 1. C. Negociat. ne milit. 337.
respōdetur cum glossa ibi, non ex
eo, quia militia fit nobilis, sed quia
negociatores illam exercentes, re-
cordatione negotij ineptiores fiūt
ad militiam, ideo per Imperatorē
prohiben-

prohibentur, ne ipsi ad illam admittantur.

338. Ad iura, quæ militibus concedunt, ne possint torqueri, & similia priuilegia, responderetur, procedere ex speciali indulgentia, vt facilius homines ad militiam pertrahantur, sed inde non conuincitur, vt militia simplex nobilitet tirones suos, vt supra cum communi sententia probauimus. Nec distinctio alia inter milites, & priuatos, quã iura ibi citata expendunt, multum inter est, nam fatemur differentiã, propter priuilegia militibus concessa, vt bene notauit *Tiraq. d. cap. 8. numer. 11.* Sed inde non infertur necessario, quod milites sint nobiles de iure, *Curtil. supra num. 150. ad fin.* Ad cætera iura, quæ dignitates, & honorẽ militiæ assignant, dicimus, procedere dupliciter: vel improprie, vt ex *Barr. & Plat. in l. 1. Cod. de dignitatib. lib. 12. comprobat Tiraquel. d. loco. num. 10.* Vel esse intelligenda de militia qualificata, quæ de se nobilitatẽ præstat, prout itaq; in persequemur.

339. Erant enim apud Romanos plura genera militiæ, quæ de sui natura nobilitabant, idque ex priuilegio Imperatorum, prout adhuc hodie sunt omnes illæ, quibus à principibus specialitèr indulgetur; apud Romanos erant milites equestris dignitatis, de quibus in *l. 1. Cod. equestri dignit. lib. 12.* vbi probatur, quod post dignitatem senatoriam, (vt explicat *Cuiac. ibi*) secundum

gradum nobilitatis obtinebãt milites equestres, de quibus videndus est *Alciat. lib. 3. dispunct. cap. 4. col. 3.* vbi ex diligentissimis antiquitatũ perscrutatoribus resoluit, tres tantũ fuisse apud Romanos ciuium ordines: scilicet Senatorum, equitũ, & plebis. Et vt melius hæc doctrina percipiatur, supponendum est, apud illos tres tantum altioris nobilitatis fuisse gradus, seu titulos: vel enim erant clarissimi, vel spectabiles, vel illustres: clarissimi tamen nõ erant spectabiles, sed spectabiles erant clarissimi, sicut etiã 341. illustres spectabiles erant, sed spectabiles non erant illustres; nam vnusquisque gradus maior est, respectu alterius. Clarissimi erant Senatores, & descendentes ex eis, constat ex *l. 2. §. pen. D. de orig. iuris. 342. l. Curator. §. D. Curat. furiosi, l. Deferre. 18. in princip. D. de iure fisci. leg. Famina. §. & l. ult. D. de Senatorib. l. Diui. 17. D. de iure patronat. l. 3. C. ex quibus causis infamia irrog. l. 2. & ultim. C. de his, qui ven. etat. impet. l. ult. C. vbi Senat. vel clariss.* quæ iura de clarissimis loquũtur, inter quos non est dubium recenseri Senatores, quorum etiã plures erant gradus distincti, vt ex *Isid. lib. 8. Ethymol. cap. 4. cõprobat. Alciat. d. col. 3. & Cagnol. in l. Pleb. 237. D. de verb. sign. numer. 42. Petrus Calefate de equestri dignit. nu. 4.* Equestres etiam erant clarissimi, ex quibus olim constabat centumvinalis ordo, ad quos pleraque iudicia pertinebãt: inter hos

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

hos etiam numeratur præfectus Augustalis Alexandriae, eiusdemque ordinis erant procuratores Cæsaris. Alij vero, qui nec ex Senatu, nec ex equestri dignitate, ad alia
344. munera assumebantur, non dicebantur clarissimi: ad summū enim perfectissimi dicebatur, vt apparet ex *Authet. Ut ab illustrib. & qui super eā dignitatem sunt Collat. 5. alias Nouel. 71.* vbi ab illustribus, & clarissimis perfectissimos, & egregios distinguit, quorum titulus nō erat proprius gradus nobilitatis, vt statim apparebit. De spectabilibus
345. vero loquuntur, *l. 2. Cod. de Primic. lib. 12. l. 1. C. vt omnes tam civil. quam crimin. Nouel. 23. & 71. l. 2. §. Ita clarissimo D. officio præfecti prætorio Afric. l. Neque. 16. Cod. de decurion. lib. 10. l. ult. C. de silentarijs. l. Omni modo. 30. §. fin. Cod. in officioso testam. l. 3. D. offic. præfect. vigil. l. Raptores, 34. C. de Episcop. & cler. l. 3. C. his, qui not. infam.* De Illustribus vero lo-
346. quuntur, *d. l. ult. D. de Senatoribus, quales sunt Consules, & patricij, qui ex Senatoribus in patricios, post viginti annos eligebantur. l. 3. C. de Consulib. §. Filius famil. Inst. quibus mod. patria. pot. soluitur.* Comites etiā Constantini, *l. ult. C. de officio diuers. iud. leg. 5. Cod. Aduoc. diuers. iud. ex quibus ita ex antiquis scriptoribus tradit Alciat. d. cap. 4. ad fin. Cuiac. super d. nouella 71. optime Guido Pancirol. de notitia vtriusque dignit. cap. 2. & 3. vbi inscriptiones, ac literas, quibus Romani hos gradus signifi-*

cabant, declarat, & inscribit, apud quem etiam inuenies alios gradus, scilicet perfectissimorum, & egregiorum, non recenseri inter altiores gradus nobilium, sed fuisse adinuentos ad denominandos illos, qui nec clarissimi, nec spectabiles, nec illustres erant, vide semper illū
d. cap. 3. & 4. Hojeda de incompatibil. benef. 2. part. cap. 10. num. 14. Quicquid communis sententia in leg. 1. D. offic. eius, contendat, prædictos duos gradus esse numerandos, vt quinque sint nobilitatis, ex alijs, quos refert, sequitur *Fachin. lib. 12. Controu. cap. 90.* Ex quibus apparet, equestres milites clarissimos fuisse apud Romanos, & in maxima dignitate, vt eleganter tradit *Petrus Calefat. de equestri dignit. à numer. 2. & num. 8.* vbi formam, & solemnitate, qua ab Imperatoribus Romanis equestris dignitas conferri consueuerat, specialiter describit.

Milites etiam Rodoēses à principio Hospitalarij dicti, ab Hospitali Hierosolymitano, intra quod pri-
mo habitare cæperunt, iuxta regiū palatium, de quibus fit mentio, in
cap. Cum, & plantare in principio, & in §. penult. & in cap. Porro. 7. & in cap. Parentibus. 10. de privileg. cap. Ex parte. 10. cap. Dudum. 22. de Decimis. cap. Cum deputati de Iudicijs, glossa verbo, persoluant, in cap. 1. de verborum signif. lib. 6. de quorum origine felicissima sub Gelazio secundo, regnante Balduino tertio
Hieroso-

347.

348.

Hierosolymis anno salutis post ad-
uentum Christi. 1118. ab exordio
Mundi. 5206. Et de Templariouū
in felicissimo interitu sub Clemē-
te V. qui destructo prædicto tem-
plariorum ordine, Hospitaliorum
bona, & pernosas transtulit in In-
sulam Rhodoensem, quam ipsi
Hospitalarij à Turcis vendicarunt,
ibique cæperunt haberi illustres,
pro mirandis operibus ab ipsis per-
patratis, & retinuerunt Rhodum
214. annos vt post alios vidēdus est
*Genebrardus in sua Chronograph. lib. 4.
anno Christi. 1309. Gordonus, & Gal-
terius de rebus gestis eodem anno. Car-
din. Baronius eodem anno, Polydorus
Virginus lib. 7. de inuentoribus rerum,
cap. 5. Chassan. in cathalog. part. 9.
considerat. 4. & 5. Petrus Gregor.
sinctagm. lib. 15. cap. 34. & sequent.
Azor. Moral. tom. 1. lib. 13. cap.
5. Fr. Hieronimus Roman. de Repu-
blica christiana, lib. 7. cap. 4. & cap.
7. cum sequentibus, Frater Emma-
nuel tom. 1. quæst. regul. quæst. 5.
articul. 1. & 2. Calefat. vbi supra
à num. 20.*

Nunc autem, capta Rhodoen-
si insula à Solimano duodecimo
Turcarum Rege, anno Domini.
1522. die Natiuitatis Domini, in
Insulam Maltensem sunt recepti,
quo loci in sua Religione milita-
ri acerrime, & strenuissimè persi-
stunt, cum infinita vniuersæ chri-
stianitatis gloria, pro quorum lau-
de sufficiat, quod ipsorum Archi-
magister, vulgo (Gram Mestre,)

si in Curia Romana incedat, de-
bet præcedere in loco omnes Pa-
triarchas, & Cardinales Ecclesia-
sticos, omnesque Principes sæcu-
lares, Imperium recognoscentes,
regibus autem Franciæ, Hispa-
niæ, ac Portugaliæ postponetur,
quia iure imperij in suis regnis
fruantur, vt hæc omnia tradit
*Chassan. dict. consider. 4. licet con-
trarium scribat Oldrad. consil. 127.
Calefat. supra numer. 31. Ex qui-
bus satis apparet, prædictos mili-
tes ex militia abunde nobilitari,
si aliàs à maioribus suis nobiles
non essent, quia ratione mili-
tiæ, verè sunt indignitate consti-
tuti, argument. dict. leg. 1. Cod.
equestri dignitat. lib. 12. quia non
dum rempublicam defendunt,
sed sanctam Sedem Apostolicam,
diuino auxilio mediante, à Bar-
baris præseruant, vt bene resol-
uit Bonus de Curtil. dicta 3. part.
numer. 151.*

Similiter etiam resoluendum
est de militibus Hispaniæ, qui vul-
go diūctur (de Aleantra, & de Ca-
latraua) de quibus agit *Polyd. Virg.
dict. lib. 7. cap. 5. Fr. Emmanuel Ro-
drig. d. quæst. 5. articul. 3. & 4. me-
minit Molin. de primogen. lib. 1. capit.
13. num. 98. & lib. 2. cap. 9. num. 69.
Nau. de redditib. monit. 55. quæst. 1.
à num. 3. Chassan. d. part. 9. con-
siderat. 7. Miranda in Manual præ-
lator, tom. 1. quæst. 4. articul. ultimo,
Mariz de varia historia dialog. 2. cap.
8. qui ex militia nobilitatē conse-*
K
quuntur,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

quintur, in qua dignitatē assistere omnibus patefit. Idem affirmandum de militibus alijs, militiae
350. Diui Iacobi, de la Espata, de quibus agit *Fortun. Garsia, in consilio pro Militibus Diui Iacobi, Cou. de sponsalibus, 2. part. cap. 3. §. 1. numer. 27. Calefat. supra, à num. 24.* qui florere, à tempore Ramiri primi huius nominis Hispaniae Regis, sub Alexand. III. Summo Pontifice, anno Domini. 1180. vt enarrat *Genebrard. in sua Chronographia sub dicto anno, Fr. Emman. Rodr. dicta quest. 5. articul. 5.* Sunt etiam alij
351. milites Cistercienses, quales sunt nostri Regni de Auiz, sub regula S. Benedicti, de quibus *Fr. Emmā. Rodrig. d. quest. 5. articul. 6. Miranda. d. artic. ultim.* vbi bene aduertit, hos milites nostri Regni fuisse aliquando comixtos militibus D. Iacobi Hispaniae, de Calatraua, quod etiam refert *Calefat. supra nu. 27.* Sunt etiam in nostro Regno alij Cistercienses, vulgo (de Christo) instituti à Dionisio Portugaliae Rege, quorū magister est ipse Rex inuictissimus, & sedes Cōuentus Thomariensis, fama, & magnitudine super æthera notus, de quibus iam meminit *Chassaneus dict. part. 9. considerat. 8. Cabed. diuers. lib. 4. cap. 12. à num. 1. Mariz supra, dialog. 3. cap. 1. Eduardus Nunuz de Leão, in Chronica d. Regis Dionysij. Miranda d. artic. ult. Calefat. supra, num. 28.* Idem etiam dicendū de militibus Germaniae, vulgo

Teutonici dicti, de quibus *Chassaneus, dicta part. 9. considerat. 6. 353. Torniel. in Annalibus Ecclesiastic. anno Domini. 119. Calefat. supra, num. 23.* Prout etiam de alijs militibus Regni Aragoniae, denominati de la Monteza, vt per *Miranda. dict. articul. ultim. Calefat. supra num. 29. 354.*

Idem resoluendum circa equites auratos Regni Franciae, de quibus
355. *Tiraquel. de nobil. cap. 8. nu. 13. Calef. supra nu. 30.* Nam hi omnes supra connumerati, & si qui sunt alij similes, pro cuiusq; Regni, & patriae consuetudine, vere, & proprie nobiles euadunt, ex professione praedictarū militiarum, *argum. d. l. vnic. C. equestri dignit. lib. 12.* iuncta communi cuiusq; patriae reputatione, quae totum operatur in hac materia, vt supra probauimus, secundum quam militiae praedictae in magna dignitate sunt, nobilesque milites suos reddere, inficiari nequit, & si nobilitate generis natiua careant, quibus omnia priuilegia, & praerogatiuae competūt, quae ex instituto ipsius militiae specialiter sibi erogantur, sicut de equitibus Pijs, id est, à Pio quarto Pontifice, Romae institutis, prosequitur *Calef. d. loco, à n. 38.* Quod idē circa alios milites Sancti Petri, & Sancti Pauli Romae, & alios sancti Lazari, Sancti Georgij Laurentanorum, & Sancti Estephani Florētinos, de quib' statim, omnes enim praedicti milites, nobiles fiūt ex praedicta militia, nam eo ipso, quod

quod in milites cuiusque præditarum militiarum adoptantur, multa, & insignia priuilegia per Romanos Pontifices concessa acquirunt, prout recenset *Calesat. d. loco num. 35.* ex quibus ad oculum patet, veram, & propriam nobilitatem ex tali adoptione sibi generari.

357. Minus etiam dubitandum est de militibus sancti Estephani, quorum militia instituta fuit, sub Pio quarto, anno Domini. 1561. ad intentum conseruandæ fidei Catholicæ, & defensionem totius maris mediterranei ab infidelibus, cuius militiæ magister est serenissimus Dux Florentinus, qui castitatem, & obediētiam profitentur, nullusque via ordinaria ad illam admittitur, nisi prius sanguinis paterni, ac materni puritatem publicis, & authenticis exhibeat instrumentis, quod nulla macula respersus, sed ab utroque parente, & auctore nobili natus est, & ex legitimo matrimonio, ac proinde concludendum est, quod si aliqui ad prædictam militiam admittantur carentes naturali nobilitate, vere, & proprie ex militia illam consequentur, *argument. leg. Quidam consulebant D. re iudicata, iunctis, quæ Gabriel. commun. titul. de presumptionibus conclus. 8. Barbosa ad leg. Cum prætor, §. final. D. de Iudicijs, à num. 71.* tractat de prædicta militia, & eius institutione *Calesat. dicto loco. numer. 42.* meminit etiam Iacobus *Gordonho*, in

serie rerum gestarum, anno Christi 1562. addo *Qualterium. in Chronologia eiusdem anni.*

Meminisse iuuat illustrissimam militiam veleris aurei, vulgo (del Tuzon) quæ a primæua institutione numerum tantum quinquaginta militum capiebat, instituta à Philippo Comite Burgundiæ, in signum publicæ lætitiæ pro matrimonio, quod cōtraxit cum serenissima Infante domina Elyfabetâ filia Regis Petri, nepte felicissimi Ioannis primi nostri Regni Lusitaniæ, quæ postea augmentata fuit per Carolum quintum Imperatorem, & per eius successionem translata in Reges Hispaniæ, in suaquæ primæua institutione, anno Domini. 1546. plures Principes tam exteri, quam Hispanici fuere ad illam admitti, ut numerus ad impleretur, & cooptati fuere ad illam Reges Lusitaniæ, Angliæ, & Franciæ, Dux Florentiæ, & illustrissimus Comes Mansfelt Borgundiæ, cum pluribus alijs, cui actui adfuit *Petrus Calesat. ut ipse recenset, de equestri dignitate num. 43.* de cuius militiæ nobilitate, & dignitate, dubitandum non est, cuius insignia portare non dedignantur excellentiores principes totius orbis.

359. Apud Gallos est militia sancti Michaelis, ad quam admitti non solent, nisi proceres, & magnates Regni, quæ fuit instituta à Ludouico vndecimo Gallorū Rege,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

per Calefat, vbi proximè numer.

360. 4. *Chassan. d. part. 9. cons. 9.* de qua similiter disputandum nō est, vtrū conferat nobilitatem, si quidem illustriores, & ipsi principes ex ea condecorantur. Idem similiter dicere possumus de alia militia eiusdem Regni, quæ vocatur de la estella, ab stella, quam equites in veste gestabant, quæ Tessera, denominatur, pro insignijs, ad quam illustres solummodo admittebantur, quam militiam auspicatus est Rex Ioannes Franciæ anno Domini 1330. vt constat ex *Genebrardo in sua Chronograph. super dicto anno Bragono rerum gestar. in eodem anno.*

361. Euit etiam in Anglia inuenta alia militia per Eduardum Regem anno 1348. dicata sancto Georgio intra numerum 26. quæ dicebatur Guarteriorum, in qua princeps ipse equitū Dux, & magister erat, vtebantur prædicti milites pro insignijs, veste cærulea, & signo Crucis infra genu loro fabricato, gemmis, auroque ornato, cum literis circularibus lingua Gallica, vituperetur, qui male cogitat, vt constat ex *Polydoro. lib. 19. de historia Angliæ, Genebrard. in Chronograph. sub prædicto anno,* de quibus omnibus militijs, & similibus affirmandum est, suos milites nobiles efficere, si forsan naturalis nobilitas in eis deficiat, & apud nos ex prædicta tantum qualitate eis competunt priuilegia nobilitatis, vt patet ex *Ordinat. lib.*

5. tit. 120. ibi *Os cavalleiros das Ordens militares.*

Nobilitantur quoque ex militia omnes illi, quibus in sacro palatio Principis militare conceditur, qui omnes dicuntur inermi militia deseruire, ex qua non parvam, sed magnam dignitatem consequuntur, vt probatur ex leg. 2. 362. & 3. leg. *In sacris. 9. leg. In sacris. 12. iuncta Rubrica. Cod. Proximis sacer. scrip. lib. 12. & ex leg. 2. Cod. Palat. sacrar. largit. eodem. lib. ibi. aut repetat militiam suam, aut aliam per ambitum dignitatem requirat,* vbi probatur, quod seruitium principis intra Palatium dicitur militia, ipsamque esse dignitatem insinuat ipse Imperator. Facit leg. 1. *Cod. de Primicer. l. vnica. Cod. comitibus, & archiatr. lib. 12. cum multis alijs, quæ passim in eodem 12. lib. Cod. offenduntur, prout leg. 1. l. Iubemus supra Cod. de silentarijs eod. lib. l. 1. C. Præposit. laborum. leg. ultima Cod. de Consulib. Denique totus titulus de priuilegijs eorum, qui in sacro palatio militant post ordinarios dictis iuribus tradit Calefat. supra num. 67. post Angelum in leg. 1. D. Milit. testamento, Bon. de Curtili dict. 3. part. num. 45. Petrum Belin. de re militari, titul. 10. 1. part. optime. Farinac. consilio. 94. numer. 9. & sequentibus, cuius militiae alij sunt gradus superiores, alij inferiores, quorum exempli gratia aliquos recensere libuit, prout magnus domesticus, vulgo (Maiordomo Mōr) de quo agit, lex vnica Cod. 363. de offic.*

de offic. commit. sacri. patrim. vt explicat Chassan. part. 6. considerat. 7. Garcia Toletan. in Rubrica Cod. de agentibus in rebus lib. 12. num. 4. facit leg. 12. tit. 18. part. 4. Numerantur etiam cubicularij Principis, vulgo (Camareiro Mòr,) de quo agitur in leg. 2. penult. & ultim. Cod. Præposit. sacri cubiculi lib. 12. qui quidem illustres sunt, vt constat ex dicta leg. ultim. notat. Cuiac. & Garc. Toletan. in Rubric. Cod. Præpos. sacri cubiculi. à num. 1. 4. & 5. facit leg. 12. titul. 9. part. 2. vbi Greg. Alij autem dantur cubicularij inferiores, vulgo (Moços da camara) qui non minimam consequuntur nobilitatem, licet non fiant illustres, vt per Toletanum supra num. 6. latè Bulengerius de Imperatore lib. 3. cap. 13. Sequuntur etiam silentiarij, qui cameram secretam Principis custodiunt, sic dicti à silentio seruando, vulgo (da chae dourada) de quibus in l. fin. Cod. silentiarijs lib. 12. qui, si per tredecim annos continuos tali muneri incumberent, senatoriam dignitatem consequerentur; vt constat ex l. 1. & 3. in fine, C. illo titulo de silentiarijs, de quibus latè Petrus Greg. part. 3. cap. 8. num. 9. Toletanus in d. Rubrica de silentiarijs. Numerandi sunt etiam comites scholarum Principis, qui ad tres classes reducuntur: nam alius est comes epularum vulgo, (Trinchante Mòr) alius comes sacri stabuli, id est (Stribeiro Mòr) ad quem omnis cura Principis stabuli, intra palatium pertinet,

tertius est comes fabricæ, ad quem cura totius palatij spectat, qui vulgo dicitur (Mordomo das obras) de quibus omnibus agitur in l. 1. C. comitibus, & tribunis scholarum lib. 12. vbi post Peñam p. osequitur Rebus in d. l. 1. vbi etiam Cuiacius, Garcia, Toletanus in Rubrica illius tit. à n. 4. hi enim ex prædictis officijs spectabiles fiebant, iuxta dictam leg. 1. Toletanus supra nu. 8. Farinac. conf. 95. num. 18. Recensere etiam non prætermittimus domesticos, & protectores, quales sunt hi, qui intra domum, curam, & custodiam Principis habent; & cõtinuo in hoc officio Principi famulatur, quales sunt custodes, & præpositi eorum, vulgo (Capitaes da guarda) de quibus in l. 1. & in l. Primicerius Cod. domesticis, & protectoribus. lib. 12. explicat Peña, & Alciatus ibidem, Chassaneus in cathalogo, part. 8. consideratione 11. Gregorius Lopes per textum ibi, in l. 12. tit. 9. part. 2. Petrus Gregorius in syntagm. lib. 6. cap. 8. num. 20. Toletan. in dicta Rubrica. de domesticis, protectoribus, hi enim clarissimi dicuntur, vt notat Bartolus in tractatu de authoritate, num. 115. In duas classes sunt diuisi: Alij enim sunt præpositi peditum; alij equitum, utrorumque officium solum tempore pacis exercetur; Tẽpore autẽ belli exercebat huiuscemodi officium Tribunus celerum, vulgo (Capitão dos ginetes) de quo infra. Tradit ex Cassiodoro Cuiac. in d. l. 1. Gothofred. in d. Rubr. litera. I. quamuis aliter

K 3 decla-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

370. declaret *Petrus Bellinus de re militari titul. 10. numer. 15.* Recensentur etiam inter milites inermes, comites consistoriani, vulgo (de cōselho do estado) de quibus agit *titulus Cod. comitibus consistorians. lib. 12.* eorum namque officium est, ad latus Principis assistere, ad res arduas pertractandas, qui spectabiles in iure dicuntur, vt probat *l. 1. & 2. C. illo titulo, tradit Petrus Gregorius part. 1. syntagm. lib. 6. cap. 8. num. 2. & part. 3. lib. 49. cap. 28. à num. 2. Bobadilla in polit. lib. 2. cap. 16. num. 28. ad finem. Garc. Toletan. super dicta rubrica nu. 6.* Quicquid aliud scribat *Alciatus in l. 2. C. excusationib. artificum lib. 10. Farinae. dicto cons. 95. nu. 18.* Possunt etiam numerari notarij Principis, qui in
371. iure primicerij dicuntur, vulgo (secretarios) de quibus *in l. 1. C. primicerijs lib. 12.* profequitur *Chassaneus d. part. 8. consideratione 9. post Ordinarios in d. l. 1. Petrus Gregorius dicto lib. 41. num. 5. Gregor. per textum ibi, in l. 12. tit. 9. part. 2. glossa 2. Toletan. in d. Rubr. num. 4.* sunt plures alij, vt præpositi laborum, de quibus *in l. vnica C. præpositis laborum,* quorum
372. officium proprium, erat vexillum erectum ante Imperatorem deferre, in signum Crucis transformatum, à Constantino adinuentum, propter somnium in quo vidit signum Crucis, & Angelos adstantes, ac dicentes (in hoc signo vinces) vt ex *Sozomeno historiographo lib. 1. cap. 4. & ex antiquissima Bibliotheca*

*accepisse testatur Cuiacius super d. l. vnica C. præpositis laborum, & Gothofredus ibi ex Tertuliano in Apologia lib. 1. cap. 16. Prudent. lib. 1. in Simacum tradit esse vexillum, quod Principi præferri solebat, cui milites maximam reuerentiam exhibebant, vt penè illud adorarent. in cuius locum, apud nos, subrogatur vulgi (bandeira) diciturque officialis illud portans (Alfers Mor) de quo agit Cabedo 2. part. decis. 102. & in hanc explicationem cum Socrate Episcopo in tripartita historialib. 1. cap. 5. adductus est Alciatus cōtra Accurs. ibi, & ante omnes scripsit Menochius de arbitr. casu 68. nu. 36. Peña, & Toletan. in dict. Rubric. Cesar Bulengerus de Romano Imperatore lib. 5. cap. 5. vbi adiicit, quod præpositi hi, erant charissimi inter electos, iuxta d. l. 1. quamuis Petrus Bellinus d. titul. 10. nu. 16. contendat, præpositos laborum verè, & propriè dici illos, qui a Principe in partem sollicitudinis creabantur, quales Pontifex Cardinales appellat, in cap. Per venerabilem, qui filij sint legitimi. Sed verissimilior est supra posita expositio, quæ deduci videtur ex ordine titulorum: quia post titulū *De domesticis, & protectoribus, in ordine 17.* statim subiungit Imperator titulum prædictū, *De præpositis laborum.* & constat etiam ex ordine literæ (*legis secunda C. excusationibus munerum lib. 10.*) vbi loquendo de immunitate præstāda, primo meminit de protectoribus, & im-*

333. & immediatè de præpositis laborum; Sunt etiam præpositi ianitorum, de quibus *in l. 1. C. comitibus, & archiatris sacri palatii. lib. 12. de quibus Chassaneus part. 6. consideratione 13.* Sunt plures alij præpositi libellis, & diualibus rescriptis, de quibus, *in l. 2. & 3. C. de proximis sacrorum scriniorum lib. 12. post Plateam sequitur Cuiac. & Toletanus in illa rubrica, Gothofredus in rubrica C. Magistris scriniorum. eodem libro, Rebusus in leg. 1. C. proximis sacrorum scriniorum, secundum quos tripartita erant*

374. Principis scrinia; primum circa epistolas missas Principi, & à Principe, versabatur; secundum circa causas cognitionaliter à Principe decisas; tertium de positionum, & scripturarum Principis, quod cæteris maius erat; In hoc namq; pragmaticæ sanctiones descriptæ, cognitiones, & preces Principi oblatae reperiebantur, & seruabantur; Inter hos erat scriniarius supremus

375. Principi assistens, de quo *in l. Proximos C. proximis sacrorum scriniorum, vulgo (da puridade) Ordinatio lib. 2. tit. 59. l. 8. tit. 2. part. 2. & leg. 7. tit. 9. part. 2. ubi Gregorius glossa (para sus puridades) Toletanus in dicta Rubrica num. 7. Prædicti non respondent precibus, prout magistri scriniorum, de quibus *in l. ultim. C. diversis rescriptis, Doctores in Rubrica C. magistris scriniorum lib. 12. ubi Platea, Rebusus, Cuiacius, & Toletanus. Sed sunt ipsis magistris proximi, ut optime aduertit Cuiacius in d. Rubrica**

de proximis sacrorum scriniorum, & ideo inter illos sunt gradus distincti. Nam quidam memoriales dicuntur, alij libellenses; alij adiutores; alij antiquarij; alij proximi, alij meloproximi, ut constat ex l. Hac parte, l. Unicuique C. illo titulo, proximis sacrorum scriniorum. Aduertendo, melo proximum dici eum, qui se cum proximo sacri scrinij in simul exercet, inferior tamen illo, gradu dignitatis, secundum Alciatum in rubrica. illo titulo, vel melius potest, dici meloproximum esse officium distinctum, in ordinè, ad officium proximi, quia sequenti anno proximus efficiebatur, ut constat ex l. Pro biennio C. illo titul. notat Petrus Bellinus in d. titul. 10. nu. 23. Cuiacius in d. Rubrica, & postea Garc. Toletanus qui probant ex l. Peculiaris, l. Unicuique 7. d. l. Hac lege penult. C. eodem, aduertit. Gothofredus in d. l. Unicuique. litera. R. omnes autem sacri scrinij milites, in literaria militia degere, scribit Imperator in l. Proximos 8. Cod. eodem titulo. ubi Gothofredus litera. X. Cuiacius in Rubrica. Cod. agentibus in rebus lib. 12. post Duaren. lib. 1. disputationum, cap. tertio.

Sunt quoque de numero militantium in sacro palatio, Palatini sacrarum largitionum, quales sunt Thesaurantes, & eorum comites, ac officiales, ut constat ex l. 2. Cod. Palat. sacrar. largit. inter quos erant gradus, & dignitates, ac nomina distincta, ut colligitur ex l. Scrinijs

De vna, & altera quarta deducēda vel r.ō,

10. Cod. eodem. titul. aduertit Bellin. d. tit. 10. nu. 35. Chass. d. loco confid. 8. Sunt & alij, qui agentes in rebus de nominantur, quorum officium
380. versatur circa principis res gerēdas, vulgo (Veadores da fazēda del Rey) qui à Græcis ministeriani appellantur, vt constat ex *Novella 17. & 124. teste Cuiac. in Rubrica, C. agentibus in rebus*, quanuis ab hac expositione deuiet *Lucas de Peña in eadem Rubrica*, quem sequitur *Bellinus d. tit. 10. numer. 29.* qui existimant, agētes in rebus esse illos, qui parati sunt, ad exequendos omnes actus sibi commissos, quorum officia distincta erant, vt constat ex *l. 2. Cod. de agentibus in reb.* Est autem controuersia, Vtrum horum agentium duo sint gradus superiores, vt *Præpositus, & Princeps*, an vero debeant nomina illa conuerti, vt idem sit *Præpositus*, ac princeps? nam *Bart. & Angel. in Rub. C. agentibus in rebus, Bellin. supra num. 30.* distincta esse officia contendunt, quod *præpositus* sit ille, qui præest agentibus, de quibus agitur in vulgatis titulo de *Præpositis agentium* princeps vero agentium sit ille, qui post 25. annos seruitij à Principe emeritus est principatū super omnes agentes, cum priuilegijs, de quibus in *l. 1. & 4. Cod. de Principib. agentium in rebus*, qui dicitur *præses agentium*, de quo agitur in lege 12. titul. 18. partit a quarta, apud Hispanos.

Sed contrariam sententiā tenet

Platea in illa Rub. C. ag. in rebus, &c. & Cuiac. ibi. qui nō legit de *Præposito*, sed de *Principibus*, imo, super *l. 1. de Præpos. agent, &c.* quam ipse legit sub *l. penult. C. Agentibus in rebus, &c.* scribit male, in aliquibus Codicibus apponi textū de *Præpos. agent, &c.* quia illa lex loquitur de principibus, & sic habere veteres libros, quomodo legit *Contius, & fatetur Gottofred. in notul. Rubric. de Præpos. agen. litera. I.* quæ lectio magis arridet, & cōformatur cum *litera. dict. l. 1. Cod. de Præpos. agent. in principio ibi*, (qui per ordinē consequi solent principatus insignia.) Vnde constat, *Principē & præpositū*, eundem esse. Numerantur etiā inter milites sacri palatij, principes scholarum, stratores, decani, maxi-
381. mi quæstores, & alij, de quibus dubitari non potest, vtrum dicantur militare, quoad hūc effectum. Ne longiores reddamur, videndus est *Petrus Bellinus. Alciat. Cuiac. post Plateam, & Peña super illis titul. omnino Chassaneus d. part. 6. consider. 7. usque ad 20. Boer. de authorit. magni Concilij, à num. 102. & sequentibus.* Ex quibus deducitur certa conclusio, quod inermis militia illorum, qui ad prædicta officia mouentur, intra sacrum Regis palatium, nobilitatem gignere dicitur, & digni-
382. tatem non vulgarem: ideoque tales milites inter nobiles computantur, patet ex pluribus iuribus *l. ult. Cod. excus. tut. l. 1. l. 3. ad fin. Cod. de silent. lib. 12. leg. Omnimodo §. ultim. Cod. in*

Cod. inofficioso testam. ibi spectabiles.
l. i. Cod. de domesticis, & protectoribus,
 vbi clarissimi appellatur, *l. i. C. Præ-*
posit. lab. lib. 12. vbi inter clarissimos
 recēsetur, *l. i. C. Proxim. sacror. scrip-*
 cum alijs quę supradicta sunt circa
 quodlibet prædictorum officiorū,
 & quę profequitur *Petrus Bellim-*
dict. titul. 10. per totum, Chassan. ci-
tato loco.

383. Limitandum tamen est, ne hoc
 nobilitatis priuilegium conceda-
 tur inferioribus famulis regū, qui
 in ignobilibus, & abiectis officijs
 se exercent, & pedestres dicuntur,
 quales sūt a Calcaribus dicti, vulgo
 (de Estribeira) nam hi nobilitatem
 minime acquirunt, vt tenet *Gamma*
decis. 322. nu. 3. Cabed. 1. part. Aresto
48. Roman. sing. 649. Cremensis sin-
gul. 98. Aliter dicendum de coquo
 Principis, nam hic tanquam do-
 mesticus dignitatem habere cen-
 setur, vt ex *Bald. in cap. 1. de faudo*
Guard. tradidit. Tiraquel. de Nobili-
tate, cap. 30. num. 10. Faber lib. 9. C.
tit. 28. decis. 4. in fin. Bon. de Curtili.
3. part. de nobilitate nu. 156. Azeued.
leg. 15. titul. 14. lib. 6. recup. num. 3.
 qui licet habeat officium, iuxta *l.*
quod si venditor, §. Optimum D. de
edilit. edict. tamen habet dignitatē,
Cotta memorab. verbo coquus Hojed. 2.
part. cap. 110. num. 14. Cabed. 2. part.
decis. 73. nu. 4. Molin. de iustit. disp.
166. versicul. de iure, Flores ad Gamma
decis. 322. numer. 3. Farinac. consil.
94. num. 5.

Idem resoluendum de militan-

tibus intra regale palatium excel-
 lentissimi principis Ducis Bracā-
 tię, inter omnes Hispanię, & Eu- 385.
 ropę primi, cui a Regibus Lusita-
 nię eius progenitoribus, cōcessum
 fuit, vt militatibus in eius palatio,
 & descripti in eius matricula, vera,
 ac propria nobilitate fruerentur,
 ac si ipsi Principi in seruirent, vel
 in eius matricula essent repositi;
 quod iure optimo introductū exi- 386.
 stimo, propter quam maximā con-
 iunctionem sanguinis, & dignita-
 tis, quę inter serenissimos Duces
 Bracātię, ac reges Lusitanię extare
 cernebatur, ita vt omnes regales
 præeminētię æqualiter ipsis com-
 petere viderentur, & probatur, tū
 ex consuetudine, & vsu longeuo;
 qui totum in quacumque materia
 cōstituit, *ex l. 3. §. Ductus aqua, de a-*
qua quotid. cap. super quibusdam, §.
Prætere a, de verbor signif. post Gabriel.
titul. de prescriptionib. conclus. 1. Bar-
bosa in leg. Comperit, Cod. prescriptione
trig. à num. 124. Pereira decis. 52. nu.
6. Donel. de iure Ciuili, lib. 11. capit.
11. Faber lib. 19. de coniect. cap. 11.
 tum etiam quia ratio ipsa postulat
 vt daretur priuilegiorum commu-
 nicatio, vbi tanta sanguinis daba-
 tur, prout circa cōmunicanda pri-
 uilegia inter fratres resoluit *Fr.*
Emman. Rodr. regul. quest. 55. tom. 1.
 Redeamus ergo ad officia arma-
 tæ militiæ, & perquiramus qua nā 388.
 nobilitate polleat militantes in ea,
 & primo Vtrū cēturiones, seu ante
 signani, vulgo (Capitaneis, Alferes)
 & alij

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

786 & alij similes ex militia nobilitentur, & relictis illis officijs, quæ de sui natura, magnam habent dignitatem, prout sunt officia maiora in militia maritima, videlicet Generalis, vulgo (Condestable) de quo agit Chassaneus part. 7. catalog. consideran. 7. 8. 9. & 13. Farin. conf. 94. num. 3. Cabed. 2. part. decis. 98. vbi refert verba libri regiminis Regis
386. Dyonisiij, ex quibus apparet prædictum officium generalis, seu Cōdestable, esse ante alia maioris dignitatis, & præeminentiæ, præest enim omnibus militantibus, & ideo princeps militiæ dicitur, Guilhelm. in cap. Raynucius, verbo, & uxorem num. 499. cum sequentibus, meminit Ord. lib. 1. tit. 2. §. 12. & totus titulus C. comitib. rei militar. lib. 12.
387. Deinde Almiradus, vulgo (Almirante) qui habet magnam iurisdictionem in mari, post generalem comitem, estq; officium maximæ dignitatis, de quo agitur, in l. 1. C. de Classicis lib. 11. vbi Cuiacius, Chass. in catalogo p. 9. conf. 16. Cabed. d. 2. part. decis. 99. Menoch. consil. 302. num. 24. habetur in Ordinatione Regia d. titul. 2. §. 12. l. 24. tit. 9. part. 2. & leg. 2. & 3. titul. 24. eadem partit.
388. Tertium est officium Mariscalis, quod magnam habet potestatem, dignitatem, & honorem, ita vt ex verbis regiminis supra citati, quæ fideliter refert Cabed. d. 2. part. decis. 100. post Condestabilem, sit maior dignitas in bello, tam in potestate, quam in honore, meminit, de illo,

Ord. d. §. 12. Guilhelm. in cap. Raynucius, verbo, & uxore nomine Adclasiā à num. 501. Tiraquel. de nobilit. cap. 8. num. 15. Chassan. part. 9. consider. 17. & de origine huius officij agit leg. 2. §. Post deinde D. de origine iuris. l. Milites C. de offic. magistr. milit. & hi tempore Romanorum fuerunt quatuor, vt constat ex l. 2. §. Sancimus C. officio præfect. prætor. Afric. & iam à tempore Hebræorum erat obseruatum, vt constat ex lib. 2. Reg. cap. 19. & cap. 24. vbi Magister militiæ appellatur, & princeps exercitus, & lib. 4. Reg. cap. 5. cum alijs, & in l. 1. C. de exhibend. Reis. l. ultim. Cod. de decurionib. lib. 10. & in l. ultim. Cod. comit. rei milit. lib. 12. superantq; omnes alios duces prouinciarum, vt optime scribit Cuiac. ad leg. 1. C. illo titul. de comit. rei milit. Garc. Toletan. ad Rubricam illius tituli. Cod. comitibus rei milit. lib. 12. num. 1. videndus Guido Pancirolo, tractat. variarum. 1. part. cap. 30. Quartum denique officium est apud nos, quod vocatur, 389. dux, seu capitaneus maior, cuius creatio ad regale ius pertinet, Ord. lib. 2. tit. 26. in principio, de quo Cabed. dict. 2. part. decis. 101. in quo etiam magnam consistere dignitatē agnoscunt omnes, cum semper ad illud promoueantur illustrissimi, & meritissimi Domini, & in nostra ætate in mari illud gesserunt illustrissimi Domini, cuius in posterum descendentes felicissimè, Deo auspice, administrabunt, & de iure Capitaneus generalis est illustris, leg. 1.

leg. 1. l. fin. in superscriptione C. offic. magist. milit. l. Defensores 4. C. defensorib. ciuit. quauis, ex priuata fortuna, adhuc gradum ascendant, prout suis temporibus, de Antonio de Leiu Hispano testatur Calefar. de equestri dign. nu. 66. & de nostris possumus affirmare, de Magno Simone Antunes. Quintū officiū est Tribuni celerū, quod antiquissimū
 390. est à tempore Romuli adinuentū, & magnificos, & illustres appellat, illos Claudius in l. 1. col. 3. D. de officio eius, cui mandata est iurisdictio, quem sequitur Tiraquel. d. cap. 8. num. 15. in fine, vt ex Livio, Fenestella, & alijs tradit Cabed. supra decis. 103. creatū in hoc regno Lusitanię, à tempore Alphonſi V. vt in eius chronica scribitur, hic præest omnibus equitibus in exercitio bellico, qui regē comitantur, & in eodem exercitio Regis protectioni intendit, sicut de protectoribus, tēpore pacis, supradiximus, & ideo hoc officiū est comprehensum in Rubrica, C. dom. & protector, lib. 12. agunt Doctores per textum ibi, in leg. 1. & 2. C. Præs. prat. vrb.

391. Sunt etiam numerāda inter sublimiores dignitates militiæ, officia Capitaneorum, qui in Africanis arcibus, continuo conflictu, Sarracenorum impetum, & ferocitatē per quā strenuē repellunt, cum tāta gloria nostri Regni Lusitanię, vt meritō omnes extere nationes, Lusitanos vnicos appellēt, propter ac mirāda nostrorum facinora, ibi

patrata, vltra humanam virtutem, quæ videntur fidē superare, & fieri humana manu vix posse credātur; ideoque iure optimo, ad prædicta officia semper illustrissimi viri eliguntur, vt experientia docet, habēt autem officia illa magnam dignitatē, ita vt ducibus, & comitibus, qui primā habent dignitatē, æquiparentur, per text. in l. 1. & 2. Cod. de comitibus rei milit. lib. 12. & in l. 2. ad fin. Cod. vt dignit. ord. seruetur lib. 12. Hac dignitate fruuntur omnes Illi Capitanei generales, quos principes nostri, quotānis, in Indicas Regiones mittere solent, notat Gaspar Toletanus in d. Rubrica Cod. comitib. rei mil. num. 4. & comitiuam dignitatem, conſequebantur, notat post Andream Izern. Ioannes Plat. in d. leg. 1. notabili 1. vbi ait, Capitaneos, qui à Principibus mittuntur, ad prouincias transmarinas regendas, cum magna militum copia, cōſequi primi ordinis comitiuam, & illustres dici, & Bart. ibi scribit, quod capitanei, qui mittuntur per Papam, vel principem vltra mare, ad expugnandos Sarracenos, sunt pares proconsulibus, indignitate, qui licet non illustres, tamen spectabiles dicuntur, l. 1. C. de comitibus consistorians, lib. 12. leg. Raptores C. episcopis, & clericis. l. Viros C. de diuers. officijs, lib. 12. Guid. Facir. 1. part. c. 46. Authent. de non alienād. rebus eccles. §. fin. Collat. 2. Peña in dict. l. 1. Chafan. in consuetud. Burgund. in prefatione, num. 4. Anton. Rubens

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Rubeus conf. 86. Petrus Bellin. de re milit. 1. part. tit. 16. nu. 29. & Cuiac. sup. dict. l. 1. C. comitib. rei milit. vbi enumerat, quinam comites superent hos militares, & qui ab ipsis superentur, addo Petr. Calefat. de equestri dignitate nu. 66. in principio, & in l. 1. D. de officio eius, num. 46. notatur etiam ad l. 2. Cod. offic. pref. pratorio Afric. apud nos vero, non solum illustres, sed illustrissimi efficiuntur omnes illi, qui ad Africanas arces regendas eliguntur, & constat ex ipsa rei grauitate: nam defensionem Africanæ arcis, principalis de Cepta, quæ frenum

393. imponit omni sarracenorum ferocitati, hæreditario iure capiunt Marchiones de Villa-Real, excellentissimi, & inuictissimi, quorum munus honorificētissime adinstar principum semper sustinere. Ad secūdā id est, Tāgere, antiquitus vocabantur, & succedebāt Comites illustrissimi de Tarouca, donec in

394. Curia comitis Ioannis, ad immediatam regis protectionem deuenit, qui ex magnatibus Regni, capitaneum solet eligere. Ad tertiā denominatam Marlagão, aliquādo per successionem deueniebant illustres successores de Carualho,

395. donec per eorum negligentiam, ad protectionem regiam deuenta est, ad quā solent denominari viri illustres, ac bello fortissimi; ex quibus apud nos huiusmodi Capitanei illustres habendi sunt, tum ex communi reputatione, quæ so-

let gradus nobilitatis creare, vt supra diximus, tum ex muneris grauitate, vt patet, nobilitatem maximam obtinebunt, quicumq; ex media fortuna ad illas ascenderint, quos sub titulo de comitibus rei militaris nullum dubium est comprehendi, *Garsia Toletan. vbi supra, num. 1. & 2.*

De ceteris vero Capitaneis, qui ad arces nostræ Indiæ, & arces Brasilicas, & Insulas solent assignari, quod sint illustres, resoluēdū puto, quauis de iure communi fruatur spectabilis dignitate, *iuxta d. l. 1. & 2. Cod. comitibus rei milit. lib. 12. cum multis supra adductis, de quibus Cuiacius in d. l. 1. C. comit, & c. nam hi vere, & proprie mittuntur ad hostes extirpandos, ac ad profugandos à prædictis arcibus, vt patet, in eisq; verificantur verba dictorum iuriū, meritoque illis debent communicari priuilegia dignitatis, ac præminentia in dictis iuribus cōcessa, his enim totali proprietate conuenit, vt spectabiles denominentur, vt in dict. l. 1. & 2. C. comit. rei milit. & c. lib. 12. vbi gloss. Accurs. in Rubr. Petrus Calefat. in l. 1. D. de officio eius, & c. num. 23. & in tractat. de equestri dignitat. num. 65. Marcellin. lib. 21. quem refert, & sequitur Cuiac. in l. 1. C. clarissimatus dignitate, quauis scribant, olim gaudere duces illa clarissimatus dignitate, ad quod conducit lectio, quā multi sequuntur ad illam rubricam, qui non de perfectissimatus, sed præfectiatus dignitate,*

397.

397.

398.

per

dignitate legunt, quæ illis tantum dabatur, qui bellico exercitio præficiébantur, ut ex Hugone, tradit Lucas de Pegna, in eadem Rubr. & ideo hi æquiparantur in dignitate senatoribus, in l. i. C. Naturalib. lib. optime Toletan. d. num. 4. & 5. vbi fere in terminis.

Restat solùm modò discutere utrùm capitanei positi, intra ciuitates Regni, & in oppidis, & Villis, potiantur aliqua nobilitate, ratione officij? & videbatur negatiuè resoluedum, quia hi militare non dicuntur, nec sunt expositi periculis Belli, ac proinde cessante causa priuilegij, ipsum cessare dicendum videtur, argument. leg. Adigere, §. quanuis D. de iure patronat. cum vulgaribus, post D. Thom. 2. 2. quæst. 120. articulo 1. Soro lib. 1. de iustitia quæst. 6. articulo 8. Tiraquel. cessante causa num. 130. Morla de legib. quæst. 11. à num. 17. Faquin. controuers. lib. 10. cap. 74. Soar. de legib. lib. 6. cap. 7. à num. 3. Barbos. leg. 1. part. 1. num. 87. D. soluto matrim. Deinde, quia Doctores indigni, quos doctorellos nomine tantum, scribentes appellât, quia scientiæ non insudant, non potiuntur priuilegijs doctorum, ut cõmuniter resoluunt Doctores, per Baeßsam de inope debitore, quæst. 4. princip. quæst. 10. numer. 16. Borus de Curtili. 3. part. num. 107. & 149. vbi hos Doctores pedaneos vocat, quia parum meruere, & Barbat. in præmio Clement. ait temperere Eugenij 4. fuisse in Rota iu-

iudicatum hos non gaudere priuilegio aliorum. Doctorem, tenent expresse Anchar, in cap. 1. de Paroch, Abb. in cap. Clerici, de Iudicijs, Bald. in proam. Decretal. Petrus Lenand. de priuileg. doctorum, à num. 45. Cardin. Iason. Grammat, & aly, de quibus Vulpellus cons. 141. num. 3. & sequentib. Farinac. quæst. 41. numer. 43. Sicut de Scholari, qui non studet, quod non debet gaudere Priuilegio scholasticorum, tenet Petrus Reb. de priuileg. Scholast. priuileg. 3. num. 11. & priuilegio. 168. Horatius Lucius, eodem tractatu, ad finem, sub titulo, qui gaudet priuilegijs à numer. 4. post Rip. Alciatum, & alios, ad l. 1. D. soluto matrimonio, prosequitur ibi, insignis Barbos. 7. part. numer. 61. & sequentibus, Raudens. de analog. cap. 37. à numer. 89. Et comprobatur, quia priuilegium Militibus concessum, illis non cõpetit, qui militiam nõ exercent. l. 400. penult. Cod. testament. milit. & Iureconsultus in leg. Qui duas ad fin. D. de excus. tutorum ait, priuilegiũ immunitatis, non competere illis, qui negligenter se habent circa administrationem sui officij, & idem probatur ex, leg. Semper, §. final. vbi Bart. D. de iure immunit. notatur ad leg. Qui sub pretextu, Cod. sacros. Eccles. facit leg. Si quis in fin. Cod. de domestic. & protector. lib. 12. ibi, quos conuenit esse assiduos, capit. Cum ex eo, de election. lib. 6. ibi, literarum studijs insistentes, deinde, quia priuilegia conceduntur scholasticis

L propter

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

propter spem proficiendi in studio, *leg. 1. Cod. qui et at. se excusant. lib. 10.* quæ spes deficit in eo, qui non studet, etenim si continuo studentes parum proficiunt, vt omnes etiam Doctores testantur, quæ nam orietur spes de illis, qui libros ab horrent, illisque nec parum incumbunt, mitto multa, quæ ad propositum cumulat *Horatius Lucius vbi supra num. 8. Barbosa. numer. 63.* ergo cum prædicti Capitanei positi per Ciuitates, Villas, & oppida Regni, militiã non exercent, eis competere nequeunt priuilegia, quæ Capitaneis actu militan-
tibus tribuuntur.

401. Sed dicendum est illis competere multa priuilegia, vt ex tenore priuilegiorum apparet, per quæ ab inuictissimis Regibus nostris concessum fuit, vt tales capitanei multis fruantur priuilegijs, inter quæ recensetur, vt habeantur pro equitibus, vulgo (por Caualeiros fidalgos) patet ex verbis regiminis, vulgo (*o Regimento das Companhias, §. 41. ibi, & per a que os Capitães das companhias, & os Alferes, & os Sargentos dellas folguem mais de seruir os dittos cargos, & por lhes fazer merce, hey por bem, que cada hum delles goze, & vze, do priuilegio de Caualeiro, posto que o não seja: & potest hoc priuilegium nobilitatis confirmari extraditis per Horatium Lucium, dict. priuileg. 18. in principio; Lanauder d. loco. num. 51. Barbosa supra, nu. 61. vbi resoluunt, quod priuilegia, quæ*

conceduntur, non propter exercitium, sed propter dignitatem, non negantur ei, qui habet dignitatem, licet minus competenter, *Barbosa dict. numer. 63. per textum, in leg. Maximarum Cod. excus. mun. lib. 10. Valasc. Portuensis allegat. 13. numer. 246.* Vnde patet, huiusmodi ducibus non competere priuilegia, quæ competunt equitibus confirmatis, videlicet homenagium in delictis, *iuxta Ordinat. lib. 5. titul. 120.* per quam hoc priuilegium solummodo conceditur equitibus confirmatis, per Regem, de cuius forma, & confirmatione habemus *Ordinat. lib. 2. titul. 60.* Vel equitibus trium ordinum militarium, de quibus supradiximus: cum ergo prædicti duces non sint equites per principem confirmati, homenagio non potentur, nec poterunt manu propria scripta maioris summæ à lege taxatæ conficere, nec procuratorium mandatum; sufficet tamen qualitas prædicta, vt admittantur ad officia, ad quæ nobiles assumi consueuerunt, & vt prædictis naturales non succedant, *iuxta Ordinat. dicto ditul. 92.* Aduertendum tamen est circa prædictos, necesse esse, ne ipsi officia mechanica exercent, nã in hoc casu, non proderit eis priuilegiũ militiæ, vt declarat eadem *Ordin. in §. 1.* Nã tale exercitium, impedit absq; dubio effectũ priuilegij, sicut quãdo pater tanquã nobilis segerit, vt supra diximus.

Et non

404. Et non solum duces, sed signi-
feri, vulgo (Alferes, & Sargenti)
habent eandem nobilitatē ex præ-
dicto regimine, vt ex eodem con-
stat, *ibi, & os Alferes, & os Sargentos,*
notat in terminis Thomas Vaz d. nu.
246. circa quorum nobilitatē, vide
multa per *Farinac. lib. 1. consil. 95.*
quæ sufficiant dicta circa militiā.

Restat tertiā discutere causam,
ex qua nobilitas acquiritur, scilicet
ex officio. Incipiamus ab altiorib⁹,
& videamus officium comitū, qui
405. prouincias regunt, vt sunt Guber-
natores, vel Regni, vel alterius
Prouinciæ, seu regionis, hi enim
ratione officij eximiam, & illustrē
cōsequentur nobilitatem, licet ad
prædictum munus solum illustres
assumi experientia doceat, tamen
si minus nobiles eligantur, acqui-
runt veram, & propriam nobilita-
tem, ita vt inter illustres recenseri
valeant, vt notant *Doctores, per textū*
ibi, in l. 1. Cod. comitibus, qui prouin-
cias regunt. lib. 12. leg. 1. Cod. præfect.
Præt. siue vrbis lib. 12. Nam ex præ-
dicto munere, modo illustres, mo-
do spectabiles fiunt, vt probatur, ex
Authent. de Appellat. §. Illud Col-
lat. 8. & ex leg. Prouincialium Cod.
crog. milit. annon. eodem lib. glossa in
dict. Rubr. de comit. vbi Cuiac. notat
illis eandem nobilitatē tribui, quæ
tribuitur comitibus sacri palatij,
leg. Viros Cod. Palat. sacrar. largit.
lib. 12. quibus, supra diximus, com-
petere maxima nobilitatis priui-
legia, idem fatetur *Dyonis. Gotho-*

fred. in notul. ad dict. leg. 1. litera. U.
Guido Pancirola, de Notit. vtr. dignit.
part. 1. cap. 25. Aduertendo, in hac
materia quatuor gradus distingui
à gloss. in l. 1. D. de officio eius, quam
late prosequitur *Bart. ibi à principio,*
Ias. Paul. de Orian. Monter. Petr.
Calesat. Iacob. de Nigris, Alciat. &
alyscribentes, Gaspar Valas. ad l. Im-
perium, num. 76. D. iurisdic. omn.
iud. ibi, gradus sunt superillustriū,
illustriū, Spectabilium, denique
clarissimorum, quos prosequere
cū suprædictis, licet aliqui ex ipsis
gradus super illustriū impugnēt,
tamen late defendit Orianus Mō-
terius, supra, Val. dict. leg. Imperium
num. 77. & sequenti. Menoch. casu
68. Vide quæ supra nu. 341. vbi su-
perillustriū gradum non esse late
probamus.

Similiter quam maximam no-
bilitatē consequitur rector iustitiæ,
in hoc Regno, vulgo (Regedor,) 406.
de quo agit *Ordinatio lib. 1. titul. 1.*
qui semper ad illud munus pro-
moueri solet vir ex primaria no-
bilitate, vt late recenset *Gamma de-*
cis. 1. numer. 16. tamen, si aliquan-
do in eo de esset, ratione muneris
illustris efficitur, vt probatur ex text.
in dict. Authentic. de Appellat. §.
Illo, ibi (ad illustrissimam præfectu-
ram) Collat. 4. leg. Præcipimus, §. 1.
Cod. de Appellationibus, leg. De or-
dinario Cod. officio præfect. pratorio.
leg. Viros Cod. Palat. sacrar. largit.
lib. 12. & adæquatum est hoc offi-
ciū *Tribunis celerum, & magistris*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

equitum, iuxta l. 1. C. officio Præfect
prætor. lib. 12. vbi post ordinarios
Cuiacius, & Gothofred. Alciat. in illa
Rubrica, Cabed. decis. 1. numer. 12.
cum gloss. in Rubrica, de officio præfect
prætor, quam extollunt Decius, in l. 1.
D. de officio eius, & cat. numer. 12. vbi
Cursius iunior, num. 10. Menoch. de
arbitr. casu 68. num. 3. vbi plura alia
adducit, Estephan. Gracian. forensiū
2. part. cap. 284. num. 1. Chassan. in
cathalog. glor. mundi. 2. part. consider.
2. addo Iacob. Mandellum, in 2. part.
leg. 1. D. de officio eius, numer. 8. Sed
melius omnibus, videndus est Marti-
nus Monterius, in 2. part. eiusdem le-
gis primæ, num. 5. vbi resoluit huius-
modi præfectum prætorio, non so-
lum dici illustrem, sed etiam super
407. illustrem, ex eo, quia licet inter il-
lustres numeretur, tamen, quia
maiori dignitate præfulget, super
illustres dicitur, & adijcit illū dici,
qui erat præsul senatorum, allegat
textum, in Authent. de Ordine Sena-
tus præsidente, qui textus in colla-
tionibus authenticorū non reperit-
tur, sed inter Doctores reputatur.
Extravagans, licet glossa, in l. Nemi-
ni Cod. de Consul. lib. 12. illum pro
vero citet, & non solum in nostro
Regno Lusitaniæ, sed in Castella
sic appellatur præses Regij senatus,
408. intra palatium Regis, vt per Cabed.
dicta decis. 1. num. 14. & 20. Gam-
ma etiam decis. 1. num. 20. & est lex.
19. titul. 9. part. 2. vbi dicebatur,
(Adelantado de Corte) qui etiam
aliquāto in hoc Regno dati sūt, ad

Prouincias regendas, vt ex chroni-
cis refert. Cabed. supra num. 21. Et
circa qualitates huius rectoris, vl-
tra prædictos videndi sunt Molin.
lib. 2. de primog. cap. 7. num. 59. Perez
lib. 2. titul. 13. Ordinamenti, post Gre-
gorium, leg. 4. tit. 24. glossa 1. part. 3.
Petr. Gregor. syntagmat. iuris. 3. part.
lib. 47. cap. 18. numer. 2. In Regno
Franciæ, tota hæc potestas est pe-
nes Cancellarium maiorem, vt no-
tat Purpurat. dict. leg. 1. D. officio
eius, num. 43. Chassan. part. 7. consi-
der. 7. Gamma decis. 1. num. 16. Pyr-
rhus de Magistr. Romanis, part. 1.
num. 7.

Decitur etiā super illustris præ-
ses senatorū sacri palatij, qui maio-
ri præsidet Tribunali in quo expe- 409.
diuntur omnes libelli supplicatorij
gratiæ, fit electio Magistratum,
& de totius Regni iustitia tracta-
tur, iuxta Ord. lib. 1. tit. 3. & ad finē
illius lib. de Regimine Senatorum pa-
latij sacri, agnoscit Cabedo d. decis. 1.
num. 14. hic enim, cum æqualem,
ac maiorem dignitatem, quā Rec-
tor iustitiæ habeat, quemadmo-
dum ille, super illustris dicitur, in
iure, ita de hoc cēsendum est, præ-
terquam quod, eligi solet semper
vir, ex illustrissima familia, vt pa-
lam est.

Rektor etiam iustitiæ appella-
tur Gubernator relationis Portu-
galensis, qui Senatoribus præsidet;
nam prædictum munus, seu offi-
cium maximam dignitatem ha-
bere inficiari nequit, rectorem que
prædictum

prædictum inter super illustres numerandum, solum ratione officij, quod ostenditur ex eo, quia hic post diuisionem vtriusque domus, vicè rectoris iustitiæ obtinet, tam in criminalibus, quàm in Ciuilibus, & antiquit' rectoris nomine vocabatur, sed ad diferentiam Rectoris domus Supplicationis, gubernator cognominatur, testatur Cabed. d. decis. 1. num. 16. & sequenti, cum ergo hic succedat præfecto prætorio, quem secundum leges Doctores super illustrem agnoscunt, vt satis dictum est, etiam ei necessario concedenda est prerogatiua super illustres, argum. reg. l. Eum, qui §. Qui iniuriarum D. si quis cautionibus, de qua Gabriel de regul. iuris concl. 2. Peregrin. art. 16. numer. 30. Cald. de renouatio quaest. 3. inu. 18. & ad §. Sed hæc de in offic. nu. 28. Barb. leg. Maritum D. solut. matrim. num. 78. Castill. tom. 4. cap. 36. à num. 51. Surd. consil. 13. à nu. 14. & in hac materia Orianus in l. 1. D. offic. eius, num. 16. Maxime, cum tam gubernator Portucalensis, quàm rector iustitiæ domus Supplicationis principem, præsidendo, representent immediate, iuxta l. 1. C. officio vicarij, & ideo illustrissima dicitur talis præfectura, vt in terminis de præfecto prætorio scribit Monter, in d. leg. 1. de officio eius, n. 5. in medio.

Hic addere libuit gubernatores alios, quos inuictissim' Rex noster ad regendas alias, etiã transmarinas prouincias Algarue, Brazil, Ango-

la, India, &c. mittit, merito enim inter super illustres numerandos ratione dignitatis, inficiandam. nõ est, sicut similiter apud Romanos dicebantur præfecti prætorio, quicumq; ad prouincias administrandas mitebantur, vt constat ex titulis C. lib. 12. tit. 26. & 27. de officio præfecti prætorio Africa, Orientis, & Illyrici, vt ex alijs comprobatur Ioannes Pirrhus de Magistrat. Roman. 1. part. num. 9. Cuiacius optime in paratitula C. lib. 1. tit. 26. Garcia Tollet ad in Rubrica Cod. comitib. qui prouincias regunt lib. 12. Petr. Greg. synt. ag. lib. 6. cap. 9. num. 2. & sequentibus, de quibus agit rionius de officio rectoris Prouincia, & de comitibus, qui prouinc. reg. lib. 12. nulli in eadem non inu-

Nunc subsequitur, quod etiam super illustres dicuntur regij consiliarij, qui ad principis latus assidue assistunt, vt testantur communiter scribentes, ad l. 1. D. officio eius, ubi Ioson. num. 13. Angel. in l. Quisquis, per textum ibi, Cod. ad leg. Iul. maieft. Alex. Conf. & alij, cum quibus profequitur Menoch. conf. 902. num. 9. & de arbitr. casu 68. à num. 36. Gaspar Valas. d. l. Imperium, D. iurisdictione, num. 77. Guido Panciroli, lib. 1. var. cap. 8. à principio, pro quibus citatur d. l. Quisquis, ibi Virorum illustrium, qui alijs præsumt. l. 1. Cod. Præpositis laborum ibi, quos nostri lateris comitatus illustrat, & in leg. 3. C. consulibus lib. 12. Appellatur summa dignitas, Cesar Bollinger, lib. 2. de Imperatore Romano cap. 21. ad fin. & lib. 3. cap. 1.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

post mediam, quibus iuribus, quic-
quid nitatur respondere Decius, in
d. l. i. num. 15. tamen irrefragabili-
ter probatur predicta praelegati-
ua, dum expresse illos viros illu-
stres appellant, & addo ex Oriano in
repetitione d. l. i. num. 213. post Jacob. de
Nigris ibidem, Curtilem de nobilitate
3. part. nu. 43. considerat enim, cō-
siliarios principis succedere in locū
patriciorum, quos Imperator ex-
centū senatoribus vocabat, ut con-
silijs eorum vteretur, qui habe-
bant dignitatem maiorem senato-
ria, quod probat euidetur ex §.
Filius famul. Instit. quibus modis ius
patria, &c. vbi grossis verbis Iusti-
nianus docet, senatoriam dignita-
tem non liberare filium familias
à patria potestate, liberare tamen
patriciam dignitatem, quia maior
est, facit textus, in l. 3. & in l. fin. Cod.
consulib. lib. 12. l. Bene à Zenone C.
quadriennij praescriptione, ex quibus
terminanda est quaestio, ut princi-
pis consiliarij non solum illustres,
sed super illustres dicantur, non ex
eo, quod non sint illustres, sed quia
intra gradum illustrium, superiore
habent praelegatiuam, Oriano vbi
proxime, facit l. Si quando C. Appel-
lat. l. 14. C. de testib. per quae tenet
in eis honorem patricij esse. Cuiac.
in l. 5. C. de dignitatibus, lib. 12. Tho-
me Barz, allegat. 29. numer. 83. am-
pliando cum Menoch. d. casu 68.
num. 42. contra Decium d. num. 15.
ut non solum consiliarij actualiter
inferuientes, in consilioque inter

essentes, sed etiam, qui sine admi-
nistratiōe, cum dignitate tantum
dicuntur consiliarij, predicto pri-
uilegio potiatur, quod probat eui-
denter l. ultim. Cod. vbi senatores, vel
clarissimi, ibi (viros illustres, in hac
incluta urbe degentes, qui sine admi-
nistratiōe honorarijs decorati fuerint
Codicillis,) textus etiam optimus
in leg. 2. Cod. ut dignitatis ordo serue-
tur lib. 12. ibi, (veniant vacantes, qui
praesentes in comitatu illustri dignita-
tis singulum meruerint) quae iura à
parte appellant honoratos digni-
tate tantum, sine administratiōe,
illustres, ex dignitate officij etiam
sine administratiōe sibi imparti-
ta, de quo videndus est Purpurat. in
d. l. 1. à num. 120.

Cempetit quoque eximia illa
super illustris nobilitas Cancellario
Maximo, nam hic succedit in lo-
cum quaestoris sacri palatij, iuxta
Ordinationem lib. 1. titul. 2. qui sane
super illustris erat, ut docet Glossa in
Rubrica de officio quaestoris, quae cōmu-
niter recipitur per Doctores, ut testatur
Decius in d. l. 1. D. de officio eius, num.
12. & probatur ex l. Praecipimus, C. de
Appellationib. ibi (virum etiam illus-
trem quaestorem nostri palatij) l. 2. Cod.
officio quaestoris, ibi (viri illustri qua-
stores) l. 2. vbi Cuiac. C. de Petitionibus
honor. sublati lib. 10. l. ultim. Cod. vbi
senatores, vel clarissimi, Guid. d. lib.
1. variar. cap. 3. post principium, Caesar
Bulengerus lib. 3. cap. 15. de imperat.
multa de quaestoris dignitate, facit
leg. 1. D. de officio quaestoris, vbi Bartol.
qui

qui scribit munus huiusmodi
 quaestoris, maxime Augusti tem-
 poribus esse, rescripta per legere, &
 subscribere, addere, vel detrahere,
 si quid iudicandum, vel responde-
 dum à principe esset, ut auctor est
*Cassiodorus variarum titul. de forma
 quaestura, quem alijs additis, sequitur
 Mcnoch. dicto casu 68. à num. 9. &
 Cuiac. vbi supra, Ioannes Mosserat in
 schedula. magist. civil. cap. de qua-
 store, optime Bellin. de re milit. 1. part.
 tit. 22. à nu. 9. & quaestorem etiam
 candidatū principis appellat Alex.
 ab Alex. ut per Mcnoch. supra addo
 Fenestellam lib. 2. de potestatibus Ro-
 manis, cap. 3. Mantienco in dialog. re-
 lat. 1. part. cap. 2. à num. 7. vbi duas
 glossas citat Accursij, vnam, in leg.
 ultim. Cod. de diuers. rescript. alteram,
 in Authent. de exhibend. reis, §. Quia
 vero Collat. 5. verbo, quaestorem, que
 iam ab antiquo dixere, loco qua-
 storis succedere Cancellarios Ma-
 ximos, de quorū laudibus multa
 effundit Guilhel. in cap. Raynaldus
 verbo, uxorem nomine Adelasiam, nu.
 511. & sequentibus, Purpurat. leg. 1.
 numer. 89. De officio eius, vbi Iacobus
 Mandellus, num. 12. Orianus n. 20.
 & Bullenger. dict. cap. 15. per totum,
 Boer. de potest. magni concilij, num. 10.
 & in Regno Francia, locum qua-
 storis sustinere Magnum Regis
 Cancellarium scribit Mcnoch. supra
 num. 11. post Cuiac. in d. l. 2. Cod. de
 Petit. honor. sublat. qui etiam de iu-
 re propter præminentiam digni-
 tatis, dicuntur modo magnifici,*

iuxta l. ultim. C. de precibus imperat.
 offerend. modo magnificentissimi,
 ut in Authentico, ut diuina iussiones,
 alias Authent. 114. illisque debetur
 gradus ille supremæ nobilitatis,
 quem doctores eis ascribunt, prop-
 ter magnum officij pondus, mag-
 namque principis erga illos confi-
 dentiam, ut considerat Mantienco
 vbi supra, & Monserrat, in cuius
 verbis posita est conscientia prin-
 cipis, ut per Bellin. d. titul. 22. nu. 9.
 que dignitas saltem illustris, æqua-
 liter communicabitur alijs duobus
 Cancellarijs vtriusq; senatus, prop-
 ter identicam rationem oneris, &
 honoris, que in illis concurrunt. Sic
 etiam de quaestore, seu Cancellario
 Magni prætorij, seu senatus Sup-
 plicationis, & alterius senatus Por-
 tugalensis asserendum iudico, qui
 successerunt in locū præfeti præ-
 torij, qui maximam habet digni-
 tatem ex l. 1. Cod. officio Vicarij, la-
 te Bullenger. de Rom. Imperat. lib.
 3. cap. 2.

Restat solum de Senatoribus sa-
 cri palatij discutere, an similiter ea-
 dem prærogatiua potiantur, ut su-
 per illustres dicantur, & sentio af-
 firmatiue resoluendum, ex eo, quia
 magna cum proprietate successif-
 se videntur, in locum Consulium
 Romanorum, quorū potestas erat
 regalis, quia imperium cum iuris-
 dictione obtinebant, ut ex Aulo-
 gellio noctium attic. lib. 12. capit. 12.
 tradit Lusitanus, noster Antonius Gou-
 uean. in l. Imperiū D. de iurisdictione

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

omnium iudic. qui solum illis negat imperium absolutum, per textum in l. 2. §. *Exactis D. origine iuris*, qui regiam obtinebant dignitatē, iuxta l. 1. & 2. C. *consulib. lib. 12.* quam regalem potestatem nostri regij Palatini exercent; nam ipsi in toto regno absolutā administrāt potestatem, & iurisdictionem, dispensando super legibus, tam in civilibus, quam in criminalibus, veniāq; delictorum concedunt, Iudices distribuunt, ceteraque omnia regis propria moderantur, ac si idem met Rex presens esset, ut constat ex eorum regimine, vides tūc quam maximam uniformitatem officiorū, quæ datur inter istos Palatinos, ac consules Romanos: merito ergo illis super illustrium dignitas erit applicanda, quam glossæ, & Doctores Consulibus concedunt, ut ut per gloss. in l. 1. §. *Denique C. de Appellationibus*, & in l. *Quoties verbo, vrbicaria*, C. *vbi senatores, vel clarissimi*, quas post antiquiores sequuntur Decius in l. 1. *D. de officio eius, nu. 7.* vbi Purpurat, à numer. 65. Gaspar Valascus Lusitanus in repetitione legis Imperium, num. 84. Bolognet, in d. l. 1. num. 14. Duaren. lib. 2. disp. *anniuers. cap. 1. ad fin.* Cuiac in l. 1. C. *de dignitat. lib. 12.* Guid. Panciroli lib. 1. var. cap. 3. & 4. Menoch. d. casu 68. num. 13. per textum, in l. *Eos*, §. *Super Cod. de Usuris. l. Si quando C. de Appellat. §. In summa*, Inst. *de iniur.* quibus iuribus probatur, dari super illustres, qui, ut supra diximus, illustres sunt, sed

quia magis illustres alijs, qui similiter illustres sūt, ideo super illustres nuncupari debent, & sic intelliguntur iura, quæ illos tantum illustres appellant, & post magnum digressum cum hac sententia quiescit Orianus, in d. l. 1. num. 18. videndus à num. 15. vbi Calefat. num. 19. & in tractat. *de equestri dignitat. numer. 13.* Monter. in d. l. 1. numer. 5. moti ex eo, quia prædicti consules successerunt in locum regum, ut constat ex l. 2. §. *Exactis de Orig. iur.* sed reges non recognoscetes superiorē dicuntur super illustres, ex cap. *Peruenerabilem, qui filij sint legitim. cap. Solita, de maior. & obed.* igitur similiter, consules eadem dignitate habendi sunt, & quanuis Menoch. d. loco nu. 19. affirmet, hodie vix inueniri, quis eorum loco sit, non meminit de nostris Palatinis, iuxta modo dicta; nam si veram eorum haberet notitiam, illis concederet prædictam prærogatiuam, quam consulibus debitam fatetur, faciūt in confirmationem, quæ circa proceres sui Parlamenti in regno Fræciæ scribit Monsarrat in *schedular. mag. ciu. §. De sacro consistorio*, à principio.

Prætermittendum nō duxi omnem gradum nobilitatis, senatoribus Palatinis concessum, pariformiter competere senatoribus deputatis supremo Tribunali Conscientiæ; nam hi etiam immediate principē representant, & in sphaera suæ iurisdictionis omnia administrant

trant, cū suprema potestate. Deinde, sicut palatini, Tribunaliaq; inter se cum proportione censentur æquiparata, vnde necessario eadem cōmunicatione prærogatiuæ super illustrium gaudere debent prædicti senatores, de quibus apud scribētes nihil inueniri potest, hoc autē bene procedit de iure cōmuni, regio autem nostro attento, solum palatini illustres fiunt, per speciale priuilegium sibi concessum, quod ad alios non extenditur.

417. Quid sentiendum de reliquis senatoribus, *Iason. in l. 1. D. de officio eius num. 5.* scribit ipsos esse super illustres, mouetur, quia principi æquiparantur, *l. 1. §. De qua autem D. de Pustulando, leg. Quominus D. de flumin,* & non erat dubium posse leges condere, *iuxta l. Non ambigitur D. de legibus,* quia princeps numeratur inter senatores. *leg. ius senatorum, Cod. de dignit. lib. 12.* Sed princeps non solum illustris, sed super illustris, imo super illustrissimus nominatur, ergo senatores super illustres habēdi sunt, & ita illos appellat gloss. *in l. finali C. vbi senatores, vel clarissimi,* & glossa *in leg. 1. C. de dignit. lib. 12.* & secundum *Alex. probatur ex l. fin. D. de senatoribus, vbi Baro,* & notauit glossa, *in l. Senatoris filium D. de Senatorib.* hi enim, tempore antiquo, erant centū numero, *iuxta l. fin. C. de Petitione heredit. vbi glossa, verbo, centum viralis,* ideoque super illustres, esse crediderūt, glossæ, & prædicti Doctores. Sed

contrariam sententiam defendunt *Decius, in d. l. 1. num. 6. Curs. iun. n. 8. Orianus, numer. 13. Iacob. de Nigris. num. 7. Bellon. lib. 4. supputat. cap. 10. quos sequitur Menoch. d. casu. 68. nu. 20. Cuiac. in d. l. 1. Cod. de dignit. lib. 12.* affirmantes senatores tantū de iure illustres esse, probant *ex l. decurionibus 3. §. ultimo C. silentarijs lib. 12. vbi solummodo illustres senatores dicuntur, & ex l. fin. Cod. de tutor, & curatorib. l. pen. C. de dignit. lib. 12. facit etiam l. Quisquis C. ad l. Iul. Maiest. vbi inter viros illustres etiam meminit de senatoribus, vt considerat Decius, d. num. 6. confirmat Guid. Pancirolo d. cap. 3. ex leg. ultim. D. de Senatoribus, quod solum senatores erant de illustribus, quicquid repugnet Menoch. d. num. 20. & ita Spartianus in Seuero Senatores illustres dicit, per transit *Garsia de Nobilit. gloss. 35. num. 39.**

Tertiam inuenio sententiam *Alciat, in l. penult. nu. 14. C. de Pact. & lib. 3. disput. cap. 4. Duaren. in lib. 2. disp. cap. 1. Baro, in leg. fin. ad fin. D. de Senatoribus;* qui affirmant, senatores tantum dici clarissimos, non autem illustres, ideoque *Cicero in Epistolis familiaribus, appellat Senatores nobilissimos, l. 2. C. de his qui veniam ætatis, leg. 2. Cod. sentent. passis, leg. Senator Cod. de dignit. lib. 12.*

Sed in rigore hæc tertia sententia non dissentit à secunda, quia dignitas clarissimatus, cum constituat gradum inferiorem ab illust. i, absorbe-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

absorbetur à maiori, quia erat nomen generale, & omnibus illustribus, ac superillustribus quadrat: nā princeps clarissimus appellatur, l. 1. C. officio ciu. iud. optime Orianus in d. l. 1. D. officio eius, num. 28. in principio, vt aduertit Bellon. in d. cap. 10. quem sequitur Menoch. supra nu. 27. in quo sensu, in effectu coincidit cum secunda sententia, quam sequimur.

420. Nec illa retenta, obstant fundamenta Iasonis, quia verum est, quā maximam fuisse antiquitus senatus potestatem, vt leges condere possit, d. l. non. ambigitur, D. de legibus, leg. Cum hic status, in principio D. de donationibus inter, &c. bella, & exercitus administrabat, vt scribit Budens in leg. ultim. D. de Senatoribus; prouincias imperio subiectas per Consules regebat. l. 2. §. Nouissime D. origine iuris; apud senatum adeo ampla erat potestas, vt nec Imperator ipse, Senatu inconsulto, de republica aliquid disponere valebat, & ideo hoc tempore senatores superillustres merito dici poterāt, vt Iason contendit, quia eadem potestas erat circa Senatum, ac circa principem, & cum repræsenteret hāc supremam potestatem, etiam titulus superillustris ei cōpetebat: at vero, post Imperatorē Iustinianum, senatores multo minorem habuerunt potestatem, vt patet ex l. ultim. Cod. de legibus, à quo tamen solum habuit Senatus cognitionem causarum ciuiliū, & crimi-

422. naliū, cum illa superioritate, vt ab illo non appelletur, vt apud nos obseruatur secundum Ordin. lib. 1. tit. 5. & li. 3. tit. 95. in principio, quod est secundum, dispositionem iuris communis, l. 1. D. à quibus appellare non licet, l. Praefecti D. de Minor. & hanc causarum decisionem, nō ex æquitate, sola facti veritate inspecta, prout princeps, nec extra iuris ordinem exercet, sed cum maxima ordinis iudicialis obseruatione, factique serie bene pensata, vt apud nos videre est, in Ordin. reg. lib. 1. à tit. 5. cum sequentibus, & lib. 3. tit. 63. vnde cum iam senatores careant illa suprema potestate, non superillustres, sed tantum illustres dicentur, vt bene resoluit Menoch. d. loco nu. 33. vbi plures senatus, Delphinatus, Mediolanensis, Taurinensis, aliosq; commemorat, nos verō, ad probandum senatores esse illustres in hoc Regno adducimus Ordin. lib. 5. tit. 120. in principio, vbi ad effectum concedendi homenagiū in criminibus, æquiparat senatores equestribus prouenientibus à solaris, & scriptis in regia Matricula: vnde quoad hunc effectum, illustres merito dicuntur, nō tamen cēsentur descripti in matricula (dos fidalgos) nisi solum senatores, i li, qui patrimonium regale iudicant, vulgo (os da fazenda) & regij Palatini, ac supremi consiliarij, ad quod non aduertit Barbosa in additionibus ad dictam Ordinationem.

423. Quid de alijs magistratibus inferioribus

422. inferioribus, prout sūt Prætores pro-
 uinciarum, & ciuitatum, & alijs
 magistratibus inferioribus à prin-
 cipe electis, & confirmatis in locis
 notabilibus regni. In primis Præ-
 tores, ait Iason in leg. 1. D. de officio
 eius. nu. 14. spectabiles esse, & con-
 422. stituere, tertium gradum per textū
 in Authent. de Appellat. §. Similiq;
 modo Collat. 4. vbi spectabiles dicū-
 tur Prætores, Chassan. 7. part. consi-
 derat. 18. Nec aliud intendit l. 1. §.
 1. D. rebus eorum, vbi Iureconsultus
 appellat illos clarissimos, idem ait,
 l. 1. Cod. de Tutor, & curatoribus illu-
 striū, quia in maiori dignitate cer-
 tum est minorem comprehendī,
 l. Cum furti D. de in lit iurando, idem
 tenet Iacob, Mandel. ibidem, num. 9.
 Sapia num. 7. optime Gaspar Valasc.
 in dict. l. Imperium à numer. 107. post
 gloss. in Rubrica de officio pratoris, Pe-
 tr. Bellin. de re milit. part. 1. tit. 20.
 num. 8. licet ab hac opinione rece-
 dat Orian. in dict. l. 1. num. 26. qui
 existimat cum Fenestella de Magist.
 Rom. quem ipse refert, prætores illu-
 423. stres fuisse, ex eo, quia prætori in-
 signia regia fucere delata, ac con-
 sulares apparatus, sed consules erāt
 illustres, vt supra ostendimus: ergo
 similiter prætores illustres esse de-
 bēt. Deinde, quia in iure validū est
 argumentum à nominis ethymo-
 logia iuxta leg. 2. §. Appellata D. si
 cert. petatur, sed prætor dicitur à
 præeundo, ex eo, quia præerat om-
 nibus magistratibus. Deniq; præ-
 tores de mulciebāt iuris duritiam,

vt probatur, ex leg. Ius pluribus, leg.
 Nam & ipsum D. de iust. & iur. Ex
 quibus sibi per suadet Orianus non
 solum spectabiles, sed illustres dici
 prætores Romanorum, quam etiā
 sequitur Guido Panciroli lib. 1. var.
 cap. 4. à principio. Sed sententia Ia-
 sonis, & sequacium absque dubio
 verior est, per d. §. Similique modo.
 Nec rationes Oriani multum vr-
 gent, quia licet verum sit attento 424.
 tempore antiquissimo Romano-
 rum, magnam fuisse prætorum po-
 testatē, dum vnus creabatur à po-
 pulo ad edicta, tanquam leges pro-
 mulganda, vt constat ex §. Prætorū
 quoque edicta, Instit. de iure natural. l.
 2. §. Eodem tempore D. orig. iuris, & in
 §. Cumq; consules, & in §. Deinde Cor-
 nelius, quod factum fuisse constat
 propter quā maximam breuita-
 tem verborum legum 12. tabul.
 quæ cum non sufficerent ad expe-
 ditionem dubitationum, quotidie
 emergentium, creatus fuit prætor,
 qui pro sua prudentia, mentem, &
 verba legum casibus applicaret, nō
 solum iuuando, sed supplendo, mo-
 derando, & abrogando, vt probat
 d. l. Ius autem civile 7. §. 1. D. de iust.
 & iure, cum lege sequenti, vt recte ex-
 plicant scribentes ad dict. §. Prætorum
 quoque edicta, optime Hottom. de Ma-
 gist. Rom. §. Prætor, Alex. ab Alex.
 lib. 2. dier. gen. cap. 15. Mendonça,
 lib. 1. disput. cap. 2. Pichard. in dict. §.
 Prætorum, cum alijs, tamen post Iu-
 stinianum, multum labefactata est
 prætorum dignitas: nā post nouā, 425.
 Iustinia-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Iustiniani constitutionem, de qua
in l. ultim. C. de legibus, nec leges cō-
 dere, supplere, vel illis detrahere
 Nemini licet, præter ipsum Impe-
 ratorem, nec prætores aliam ha-
 bēt dignitatem, præter iurisdic-
 tionem sibi concessam, cognoscendi
 de causis ad eorum officia depu-
 tatis, constat *ex titulo, de officio præ-*
toris, Bellin. d. num. 8. Et ab eis ap-
 pellatur ad præfectum vr̄bis, vt
 constat *ex l. Si apud 17. C. de Appel-*
lationibus, ideo illis maxima cum
 proprietate cōparari possunt præ-
 tores nostri, qui in ciuitatibus cō-
 stituuntur, de quorum officio, &
 potestate agit *Ordin. lib. 1. tit. 58.* ita
 vt constituant, tertium gradū nobi-
 litatis de iure Cōmuni, & specta-
 biles dicantur, tanquam Prætores
 Romani, *dict. §. Similique modo, &*
absque dubio, etiam apud nos dig-
nitas prætorū ratione officij mag-
nam apud omnes habet existima-
tionem, ita vt non quancunq; no-
bilitatem, sed quid altius gignere
dicatur; certum est enim commu-
nem regni, prouinciæ, populi uē
existimationē totū facere, quoad
materiam nobilitatis, vt per Gutier
Præf. quæst. 14. lib. 3. n. 6. & nu. 51.
per l. Prouidendum C. de Postuland.
cum alijs, de quibus, ibi. Vnde infe-
 426. ro prouisores sæculares, vulgo (pro-
 uedores) ad hanc classem nobilita-
 tis reducendos esse, quemadmodū
 auditores Castrorum, Regni, & si-
 miles, qui intra metā similis dig-
 nitatis aliquantulum magis, ac mi-

nus nobilitatis cons. quentur intra
 eundem gradum, ita vt non mutet
 speciem, iuxta regulam *l. ultim. D.*
de fundo instruct. quā exornat *Me-*
noch. de arbitra. lib. 1. quæst. 95. Man-
rica de tac. conuent. lib. 23. tit. 3. nu. 7.
Valasc. de iur. emph. quæst. 7. num. 27.
Surd. cons. 430. num. 19. & decis. 7.
num. 22. Cald. consil. 31. num. 21.

Transeamus ad iudices, quos
 Princeps in quacumque ciuitate,
 oppidouē notabili, cum ordinaria 427.
 iurisdictione constituit, hi enim
 clarissimi dicuntur, quia successerunt
 in locum præsidis prouinciæ,
 qui de iure appellabatur clarissi-
 mus, *iuxta l. 1. C. de priuat. carcer. l.*
fin. C. ad l. Iul. de Vi public. l. Unic. §.
Post omnes. C. rapt. virg. notat optime
Gasp. Valascus, in d. l. Imperium n.
119. Mandellus in d. l. 1. D. de officio
eius, num. 16. Iacobus de Nigris, nu.
8. ubi citat textum optimum, in Auth.
de defensoribus ciuitatum, §. Et iudi-
care collat. 3. alias nouella 5. cap. 3. in
fine, ubi dicitur, quod præfides pro-
uinciarum sunt clarissimi, glossa in
rub. de officio præsidis, l. as. num. 16. &
communiter scribentes ad d. l. 1. D. of-
ficio eius, vt per Nigr. ibi. numer. 26.
 meritoque resoluimus, in eorum
 locum subrogari iudices nostros
 ordinarios prouinciarum, ad quo-
 rum officium spectant fere omnia
 illa, quæ pertinebāt ad curam præ-
 sidum: nam præsidis nomen ge-
 nerale est, pertinens ad omnes, qui 428.
 prouincias regunt, vt patet *ex l. 1.*
& 2. D. officio præsidis, scribit Bellin.
 de re

dere militat. 1. part. titul. 21. à prin-
cipio, vbi solummodo habebant
iurisdictionem intra suam prouin-
tiam, leg. 3. D. de officio præsidis, ex-
purgabant prouincias improbis ho-
minibus, leg. Congruit, eodem, illi-
citas negotiationes prohibebant,
leg. Illicitas in principio. D. eodem
secundum merita causarum pro-
nunciabant, §. Veritas illius l. Plu-
ra alia secundum leges expedie-
bant, de quibus Bellin. supra, quæ
omnia iudicibus nostris incum-
bunt hodie, vt constat ex Ordina-
tione Reg. lib. 1. titul. 65. In su-
per à iudicibus inferioribus ad
præsides appellabatur, iuxta dictam
Authent. de defensor. ciuit, §. Et iu-
dicare, sicut hodie ab Ædilibus ad
iudices appellatur, Ordinat. lib. 1. ti-
tul. 68. §. 2. Vnde concludendum
est, iudices apud nos effici clarissi-
mos, obtinereque vltimum gra-
dum nobilitatis ciuilibus ratione of-
ficij, vt per supracitados, quibus
addo Garsiam de Nobilit. gloss. 48.
§. 3. numer. 76. Oriantum in dicta
leg. 1. numer. 28. vbi citat glossam
verbo, id est, in leg. vltim. Cod. præ-
scrip. long. temporis Chassan. part. 7.
consider. 19.

429. Sed licet supradicta resolutio ve-
ra sit, & communis, tamen ab ea
recessit Decius in dict. l. 1. motus per
textum, in Authent. de Mandat. prin-
cip. §. Eos collat. 3. alius nouella. 17.
cap. 10. cuius textus verba sunt hæc,
Eos, qui vocantur loci seruatores, dare
iudices in ciuitatibus prouinciae, cui

præsident licet spectabiles viri, vel cla-
rissimi, vel præsides sint, omnibus inter-
dicimus modis, quibus verbis aperte
demonstrat Imperator præsides nõ
dici clarissimos, si quidem inter
clarissimos, & præsides distinguit,
per disiunctiuam, vel, tanquam in-
ter duo, quæ nullam habent con-
nexitatem. Sed respondent cõmu-
nis sententiæ authores, disiuncti-
uam, vel, in hoc textu non stare 430.
propriè, sed impropiè, id est, pro
coniunctiuam, prout accipitur in
Rubrica, D. si ager vectegalis, vel, &c.
ita Iacob. de Nig. dict. numer. 26. &
confirmo ex loco Christi Domini
post resurrectionem, dicite disci-
pulis, & Petro, non ad ostenden-
dum Petrum non esse discipulum,
sed ad maiorem mentis expressio-
nem, ita similiter, vel, de quo in
illo textu, non significat disiuncti-
ue, sed cum maiori expressione,
quasi sit sensus, licet spectabiles
sint, vel clarissimi, vel præsides, id
est etiam si sint præsides, quos iudi-
ces inter egregias personas enu-
merat, Garsia dict. numer. 76. ne te-
neantur ire ad domum magistra-
tuum pro testimonio ferendo, imo
magistratus tenebuntur ad ipso-
rum domos mittere, iuxta termi-
nos, leg. Ad egregias D. de iureiu-
rando.

Eadem quæstio versari potest,
circa alios iudices constitutos in
oppidis dominorum, qui licet à
Regibus confirmantur, per domi-
nos tamen eliguntur, & quidem si

De vna, & altera quarta deducēda vel rō,

egimus de illis iudicibus, qui vulgo dicuntur (de fora) ipsos acquirere nobilitatem ratione officij, contendimus: nam licet hæc nobilitas non adeo splendescat in illis, prout in electis principaliter per principem, tamen regiam administrant iurisdictionem, per donationes concessam magnatibus Regni, qui tales iudices constituunt, vt palam fit, & constat ex *Ordinat. Reg. lib. 2. titul. 45.* Unde debent potiri eodem gradu nobilitatis, tametsi communis reputatio non tanti faciat istos, ac illos iudices à principe datos, vt experientia docet, illis autem clarissimatus dignitatem negare non possumus, quia, vt inquit *Iason in dicta leg. 1. de officio eius*, quem refert, & sequitur *Orian. ibi, num. 28.* quicumque in terra aliqua iurisdictionem exercet, clarissimus appellabitur.

Dubium tamen insurgit circa iudices ordinarios, qui per electionem quotannis in terris dominorum creantur: nam hi infimi sunt Magistratus, qui nullum gradum dignitatis in iure obtinent, notant repetentes *ad dicta leg. 1. D. de officio eius*, vt per *Curt. ibi*, qui adducit textum, in *Authent. de appellationibus, §. Illud Collat. 4.* vbi Magistratus infimi nullum gradum dignitatis obtinebant, quæ fuit opinio *Speculatoris*, titulo de, *iurisdictione omnium iudic. numer. 6.* quem sequitur *Garsia, de Nobilit.*

glossa 45. §. 3. num. 76. Orianus in dicta leg. 1. num. 28. Sapia num. 8. Ex quibus videtur resoluendum, istos iudices terrarum, qui per electionem creantur, ex tali officio nullam nobilitatem acquirant, maxime, cum rustici, & pedites soleant huiusmodi munus subire, vt cum *Sepeculat* tradit *Garsia dict. loco.*

In contrarium tamen stat, quod huiusmodi officium habet iurisdictionem annexam, & per consequens honorem, & nobilitatem, *iuxta leg. Honor, in principio, D. de Mun. & honor. leg. Honorem. 10. eodem titulo, Decius in cap. Ut debitus honor, per textum ibi, in principio, de Appellat. Mandel. in repetitione, dicta leg. 1. numer. 2.* Deinde, facit textus in *leg. vnica, Cod. si Rector prouincia in principio, vbi Imperator sic ait (ille, qui positus est in potestate publica, & honore administranda reipublica,)* quasi idem sit administrare authoritate publica, seu exercere iurisdictionem, ac honorem obtinere, *Iurat. Ordinat. lib. 5. titul. 139.* vbi supradicti iudices eximuntur ab executione pænæ vilis, in quo alijs viris, qui natiua fruuntur nobilitate, æquiparantur, allegari etiam potest doctrina *Bartol. in leg. Iudices, Cod. de dignitat. lib. 12. per illum textum*, vbi notat iudices esse nobiles, sequitur *Tiraquel. de Nobilitate capit. 28. numer. 1.* Nam infamis iudicare nequit *iuxta leg. Cum præ-*

434

Cum prator, §. Non autem D. de iudicijs, quia ab honoribus repellitur, inter quos munus iudicandi recēsetur, l. 3. §. 1. D. eo, quod metus causa, ibi, iure honoris, leg. ultim. in principio C. quando prouocare non est necess. ibi omne, & c. et. & ibi, omnem honorem iudicibus seruantes, cum alijs, de quibus Bald. Ioan. Andr. Barbat. & alij relati per Tiraquel. dict. cap. 28. num. 4. & sequentibus, ex quibus apertissime colligitur officium iudicandi, nobile esse, nobilitareque clientulum suum.

Pro concordia ytriusque sententiæ, distinguendum existimo in nostro regno, inter casum, quo in oppido, vel castro, prædictum munus nobilibus concedi solet, & inter casum, quo permixtim nobiles, & pedites ad illud admittuntur, ita vt, priori casu, dicendum sit, prædictum officium nobilitare, quod manifeste ostenditur: nam in hac materia nobilitatis totum facit communis populi existimatio, vt tenet communis sententia, de qua Gutier. 3. pract. quest. 14. num. 6. Garcia de nobilit. gloss. 7. numer. 11. per textum, in leg. Cognitionum D. de Varijs, & extraord. cognit. l. Prouidendum, vbi gloss. communiter recepta Cod. de Postuland. Si ergo in oppido, vel ciuitate, vbi tales iudices per electionem creantur, communiter existimatur nobilis electus, qui prædictum munus subierit, necesse consequens est, vt nobilitatem veram, & propriam ex præ-

dicto munere adeptiscatur, & sic intelligenda est secunda sententia supra relata; Vnde quoad nostrum intētum filiorum naturalium, vtum sint successibiles, vel non, sufficit prædicta qualitas, vt excludantur. In secundo vero casu, quando permixtim nobiles, & plebei ad officium admittuntur, tunc contendo ex prædicto munere, nõ acquiri veram nobilitatem, ex eo, quia cessat communis existimatio; deinde, quia plebei notorij nõ decet Rempublicam, vt statim efficiantur nobiles, gaudebunt tamen priuilegio, ne pæna vilis in eis exequenda sit, iuxta Ordinam. dicto tit. 139. quæ ita intelligenda est. Erunt tamen filij naturales eis successibiles.

Subsequitur, vt de rectoribus ciuitatum, oppidorum notabiliũ, & infimorum dicamus, qui successerunt in locum decurionum, vt tradit Accurs. in Rubric. Cod. decurionibus, lib. 10. & in l. Sed & si §. 1. D. de dolo, Cald. in leg. Si curatorem, verbo, hunc contractum, num. 42. Valencuella cum communi sententia, in illa Rubrica, num. 7. Et videtur asserendum ipsos nobiles effici ex prædicta administratione rectoratus, seu decurionatus, quia præstat dignitatem, & nobilitatem, vt probatur ex l. 1. ibi, honor iste tibi delatus est, leg. 3. ibi, cum decurionatus honorem, C. decurionibus lib. 10. leg. Spuri in medio, ibi, decurionem honore decorari non possunt, iuncta l. Honores sequenti

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

D. de decurionibus, ibi quia decurionum honoribus plebei fungi prohibentur, ex quibus iuribus constat decurionatus minus honorabile esse, nec à plebeis exerceri posse, vt probat *d. leg. Honores*, notant ad varios effectus Doctores, vt per *Curtil. de Nobilitat. 5. part. num. 10. Farinac. cum communi sententia in praxi quest. 41. numer. 57.* Vnde resoluit non posse torqueri, per *leg. ultim. D. de decurionibus, leg. final. Cod. eodem titul. lib. 10. l. A Diuo Marco Cod. de quaestionibus, Duenb. regul. 190. Conrad. in practico. titulo de Decurionib. à princip. & num. 109.* quod in quacunque pœna vili probat *Ordinat. dict. lib. 5. titul. 139.* agnoscit supra positam resolutionem post supracitatos, *Garsia de Nobilit. glossa 48. §. 3. numer. 77.* inferens ipsos non teneri ire pro testimonio ferendo ad magistratus, sed potius ministros tenere mittere ad eorum domus, iuxta *leg. Ad egregias. D. de iur. iurand.* Sicut etiam à solutione tributi eximuntur, quod plebeis impositum est, vt iudicatum refert *Cabed. 2. part. Arrest. 7.* licet à regijs tributis non eximantur, saltem in Regno Castellæ, vt per *Azened. leg. 11. titul. 25. lib. 4.*

437. Verum ab hac resolutione deuiat *Tiraquel. de Nobilitat. cap. 10. numer. 11.* vbi resoluit totum hoc consuetudini cuiusque loci relinquendum, per *textum in leg. final. §. 1. D. de Muner. & honoribus.* vbi quæstura in aliquibus ciuitatibus

non habetur inter honores, & *Garsia dicto nu. 77.* postquam firmavit decuriones nobilitari ex administratione decurionatus, limitauit cum *Speculatore* quem refert, nō procedere in decurionibus cuiuscunq, oppidi, seu pagi, sed tantum in decurionibus ciuitatum, idem scribit *Farinac. dict. quest. 41. numer. 62. argum. leg. Athletæ §. 1. D. excusat. tutor.* vbi magistratus magnatum ciuitatum, de quibus ibi, habēt excusationem à tutela, alij vero magistratus, qui in municipijs administrationem gerunt, talem non habēt excusationē, vt per *Gothofred. ibi, litera. U.* Vltimo cōprobatur, quia videmus fere in omnibus pagis, & municipijs Regni, quod ignobiles, & mechanici, prædicta munera decurionatus exercent, vnde in ciuile foret, si ex tali administratione illos nobilitari contendere-mus, iurique filiorum naturalium derogaretur, contra mentem legis nostræ.

438. Qua propter hæc secunda sententia verissima est, dum concludit decuriones solum dici nobiles in vrbibus, & oppidis notabilibus Regni, vbi soli nobiles ad decurionatus assumuntur, tunc enim decurio iam inter nobiles à populo recensetur, & pro nobili existimatur, in quo consistit nobilitas, vt sæpe resolutum manet, & diximus idem de iudicibus, qui vocantur ordinarij. In alijs verò oppidis inferioribus, vbi ignobiles, siue

les, siue plebei admituntur ad prædictum officium gerendum, nullumq; nobilitatis gradum sibi acquirunt, præter priuilegiū expressum in d. *Ordinat. d. titul. 139.* ne scilicet pænis vilibus sub dantur: Vnde quantuncunque ad decurionatum ascendant, naturales à legitima successione excludere non valebunt, & hoc modo componendam existimo vtramq; sententiã, supra relatam.

439. *Ædiles etiam inter nobiles numerari certum est; nam si ad eorū primordiãdem originem attendamus, quã refert Alexand. ab Alex. lib. 4. dier. genial. cap. 4. inueniemus, ex nobilioribus populi Romani electum fuisse ædilem, & secundum Gammam decis. 322. nu. ultim. in ciuitate Olysiptonenſi, Ædiles fruuntur plenaria nobilitate, quod fere in omnibus ciuitatibus Regni obseruatur, vt supponit Valasc. cõsult. 17. num. 13. & iam antiquitus Ædiles fuerunt constituti indignitate: nam Plutarchus in Flamminio, scribit, tribunatus prætura, & ædilitas mediæ dignitates erant, sicut quæstura, & aliæ, quæ iunioribus tribuebantur, & ex Liiuo, refert Aymarus Riuald. de historia iuris ciuiliſ, lib. 2. num. 69. quod postquam Quintus Capiulinus, & Publius ædilitatem obtinuerunt, post leges 12. tabularum, anno ab vrbis condita 387. teste Valentino Fosterios de historia iuris ciuiliſ, mut. 6. Mansit deinceps is magistratus creatus, & ho-*

noris, ac dignitatis incrementum accepit: & iam tempore illo antiquissimo ædiliũ cura veſtabatur circa eadem, quæ hodie apud nos ipsi gerunt, vt constat ex verbis legis, quæ citat Riuald. supra à principio, suntque ædiles curatores vrbis annonæ, ludorumque solennium, illisque ad honores amplioris gradus is primus ascensus, Ord. lib. 1. titul. 68. Ex quibus patet, iam pro honore reputari, si quidẽ ex illo ad maiores ascẽdebat, quia honores Reipublicæ Romanæ gradatim deferrebatur: vt patet, ex l. Ut gradatim. D. de mun. & hon. licet aliud scribat Garſia glossa. 48. §. 4. num. 4. ex quibus apparet, tum reputatione, tum antiquitate, huiusmodi officium esse nobile, præstareque nobilitatem illi deseruienti, si alias natiua careat, & Fosterius vbi supra scribit de prætura, & ædilitate, eos sibi patricij acquisiuisse honores, significando in magna apud Romanos iam fuisse æstimatione officium ædiliũ, ita vt Imperator in l. 2. C. Si seruus, aut libert. ad decur. aspiret. lib. 10. dicat, ædiles habere dignitatem, vt patet, ex verbis, ibi obviolatam serui macula dignitatem, notat post alios, Scardius, verbo, Ædilis.

Sed oritur dubium ex eo, quod *Ordinat. nostra regia, lib. 5. titul. 139.* cum enumeret personas, quæ excusantur à pæna vili, non meminit de illis, qui ædiles fuerunt; Deinde quia licet negari nequeat ædilitatẽ

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

magnæ exitisse reputationis apud Romanos, tamen cum vno ædile nobili concurebat alter plebeus; vt ex *Alexand. ab Alex. Lino Riuald. Frosterio* constat, supra citatis locis: ergo licet nobiles gerendo ædilitatem dicantur esse indignitate, tamen plebeus, seu ignobilis, si ædilitatem administret, nullā obtinebit nobilitatem, sicut certū est plebeos Romanos, non nobilitari ex tali cura.

441. Quibus non obstantibus, retinēdam censeo primam sententiam, videlicet ædilitatem in hoc Regno tribuere gradum nobilitatis, vt ibi probauimus; Nec obstat *Ordin. citata*, quia ipsa non facit regulam, prout illam deducunt Doctores, ex *§. Actionum Inst. de actionib.* videlicet, quod nemo gaudeat nobilitate, seu excusatur à pena vili, præter ibi enumeratas personas, sed recēset illas de quibus ibi, gratia exempli, vt ipsa insinuat in *§. 2. ibi Mandamos que pessa al gūa assim das sobre dit as, como doutra qualquer qualid ade,* vbi declarat se non restringere solum ad illas, quas recenset, sed etiā procedere in similibus. Ad secundum de vso Romanorum, fatemur sed contendimus vsum illum abolitum esse in nostro Regno, vbi non plebei, sed nobiliores ad ædilitatem eligi de consuetudine cōperimus. Prædictam tamen resolutionem tantūmodo aduerto deberi praticari in terris, & oppidis notabilibus, vbi prædicta con-

suetudo viget, secus arbitror dicendum, in alijs oppidis, seu castris inferioribus, & minimis, vbi omnes siue nobiles, siue ignobiles prædictum munus subeunt, vt iam supradiximus circa iudices, & decuriones.

442. Ultimo venit perscrutandum, de procuratore ciuitatis, de quo agitur in *l. Procuratores 30. Cod. de decurionib. lib. 10.* Et sane resoluum existimo, ipsum fieri nobilē ex administratione prædicti officij, cum apud numerosiores populos, & ciuitates, sit, & semper fuerit officium nobile, ita vt hodie affirmare possimus de iure consuetudinario nostri Regni; facit doctrina celebris, & notanda, de qua *Capola in tractat. de milit. deligend. §. Nobilitatis. numer. 7. quam sequitur Chassan in Cathalog. part. 8. consider. 18. versiculo faciunt, & sequenti. Orolora de nobilit. part. 2. cap. 5. numer. 16. Gutier. practic. lib. 3. quæst. 14. n. 10.* quæ habet, nobilitatem dici consuetudinariam, cuiusque Regni, & prouinciæ, per textum in *l. 1. §. 1. in fin. D. de Muneribus, & honoribus, l. Semper §. Legem, D. de Iure immunitatis, vbi Gothofred. litera. B.* ita vt in pluribus Regnis plures reputentur nobiles, qui si in alijs commorarentur, ignobiles habendi forent: constat ergo ex consuetudine ciuitatū, & oppidorum notabilium totius Lusitanix, quod procurator ciuitatis, seu populi, semper inter nobiles recensetur: ergo directe cōsequitur
saltem

salte de lege consuetudinaria Regni tales effici nobiles; conducit *Ordinat. dict. titul. 139.* vbi predictos procuratores eximit a pena vilis in quo aduertendum duxi, prout supra circa iudices, decuriones, seu aediles diximus, hoc priuilegium nobilitatis tantummodo concedi in ciuitatibus, seu oppidis notabilibus, non autem in infimis, vbi predictum officium per ignobiles de seruari solet; quanuis etiam his plebeis concedatur per *Ordinatione*, exceptio pene vilis, communicanda filiis per priuilegium speciale in distincte concessum iudicibus, decurionibus, procuratoribus ciuitatum, & alijs, de quibus ibi, Nec vllam restrictionem facit ad officiales ciuitatum, seu oppidorum notabilium, vel infimorum, & ideo omnibus predicta exceptio concedenda est, iuxta vulgarem regulam, leg. *De pretio D. de Publician. in rem act.* & ita praticari vidimus in sanctissime Inquisitionis Tribunali.

De scribis, & Notarijs controverti solet, nobilitetur ne ex munere suo, in quo dubio negatiua sententiam tenet glossa, in leg. *Uniuersos C. de decurionibus lib. 10.* per textum ibi, quam communiter sequuntur scribentes, teste *Tiraquel. de nobilitate cap. 30. num. 9.* *Crauet. cons. 163.* *Guid. decis. 90.* *Antonius Fab. ad Codicem lib. 9. titul. 28. definitione 4. & decade 47. err. 2.* *Mantua singul. 219.* communis ex *Falconio regula 237.* *Conas pract. cap. 19. nu. 5.* *Gutier. lib. 1. qua-*

stionum pr. quest. 137. à nu. 2. *Cald. in relect. ad §. Sed hæc Inst. de inofficioso testamento, 2. part. num. 6.* plures per *Farin. cons. 94. in addit. ad num. 14.* qui omnes constituunt officium tabellionatus non solum nobilitatem non prestare, sed etiam naturali derogare, ex eo, quia predictum munus vilissimum est, & antiquitus de iure scilicet *Digestorum* per seruos exercebatur, vt constat ex multis locis, l. 2. *D. Rem pupilli saluam fore. l. Non aliter. D. de adoptionibus, l. 2. C. eodem. §. Cum autem Inst. eodem titulo, leg. vltim. Cod. de seruis Reipub. Manumitt. l. 1. §. Exigere. D. Magistrat. conueniend. cap. Quamquam de Usuris lib. 6.* ex quibus omnibus constat tabelliones antiquitus fuisse seruos Reipublice, donec Imperatores *Archadius, & Honorius,* in l. *Generali Cod. Tabull. lib. 10.* constituere, vt solummodo homines liberi predicto munere fungerentur, vt per *Conan. lib. 2. comment. cap. 2. num. 2.* *Gouean. lib. 2. variarum cap. 10.* *Petrum Fab. lib. 2. semestrium, cap. 24.* *Robles de representatione, lib. 3. cap. 17. num. 37.* sed adhuc illos non nobilitarunt, ita vt in nostro supremo senatu iudicatum fuerit, filios naturales scribarum successibiles esse parentibus, vt per *Gammam decis. 322. num. 5.* vbi additio alios refert.

Sed à supradicta communi resolutione deuiat *Conas, pract. d. cap. 19. num. 6.* *Gutier. d. quest. 137. nu. 15.* *Cald. d. num. 6.* *Fab. d. definit. 4.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

444. *Mena ad Gammam d. loco cum alijs,* quos referunt, affirmantes officiū tabellionatus, non esse mechanicū vile, & feruile, nec per illud hodie nobilitati derogari: nam exclamāt præcitati, quomodo ferendum est, vt vile, & infame dicatur officium illorum, ex quorum fide dependet pondus, & substantia omnium actorum, quæ in iudicio scribuntur, vt constat ex l. *Regia lib. 3. titul. 59.* deinde, quia in iure nullibi reperitur scriptum exercentes prædictū officium tabellionatus amittere prædictam natiuam nobilitatem, maxime, cum ante Iureconsultos, in maxima esset dignitate, tam apud Græcos, quam apud Romanos, vt ex *Cicerone, & Nicolao Antonio ad Octau. lib. 1. Isagoge. cap. final. num. 3. refert Cald. d. num. 6. in principio,* & nostra tempestate videmus nobiles non dedignari notariatus officium exercere, vnde tam de iure, quam de consuetudine confutendum est, notariatus officiū nullo modo derogare naturali nobilitati, vt ultra prædictos, late scribit *Vallencuella in d. l. Uniuersos. num. 5. post Peres l. 1. tit. 5. lib. 2. ord. col. 3. Cardoso, verbo, officialis, nu. 30.* Qua opinione retenta, non obstant iura pro contraria adducta: nam dict. l. *Uniuersos* tantum ab est, vt probet tabellionatus officium esse vile, & infame, vt potius probet esse officium honestum, & æstimabile; nā vt optime intelligit *Cou. d. loco. nu. 5. quem sequitur Gutier. supra nu. 16.*

dum contendit secundum leges C. Theodosiani, Tabelliones non vetari fieri decuriones, propter aliquod dedecus officij, sed quia leges vetant, quem fungi vtroq; officio simul: ideo si Tabellionatus munus deponat, merito decurionatum obtinere poterit. Neque similiter obstat, quod Tabelliones serui publici dicebatur, quia omisso intellectu *Tiraq. d. cap. 30. num. 9. Couas, & Guierres supra,* dum asseuerant, ideo seruos publicos dici, quod seruiunt Reipublicæ, omnibus etiam absentibus stipulando, vel quia ab omnibus cogi possunt ad instrumenta conficienda, melius dicendum existimo, iura illa alludere, seu referenda esse ad tempus illud antiquissimum Iuriscultorum, quo prædictum munus de seruibant serui Reipublicæ, iuxta l. 1. C. *seruis reipublicæ,* minime autem decidere, post Imperatoriã decisionem legis generali C. *Tabul. lib. 10. ipsos esse seruos publicos, sed liberos, ac honestos viros, quales fuerunt in primo illo tempore, ante Iureconsultos, apud Græcos, & Romanos, vt cum Caldas supradiximus, vnde resolutiue cōcludimus, Tabellionatus officium nobilitatē non tribuere plebeo, sed non derogari nobilitati illius, qui aliunde, illam obtinet, cum sit laudabile, honestum, & necessarium in republica, vt profequitur Chassaneus, in cathalog. part. 11. considerat. 19. addo Vallencuella, in d. leg. Uniuersos*
Cod. de

447.

446.

448.

449.

Cod. de decurionibus lib. 10. à num. 4. & 5. & sic apud nos communiter existimatur, ex Ordinat. lib. 1. tit. 57. ubi imponitur obligatio, ut habeant equos, & arma, & à muneribus plebeorum excusantur, iuxta Cabed. 2. part. Aresto. 103. Unde si illū medium statum acquisierint, quem supra considerauimus, absque dubio obtinebunt, ne filij naturales eis sint successibiles, ut circa aliarum personam qualitates supra diximus.

447. Excipiunt tamen Doctores ab hac proxima resolutione, Scribas, & Notarios principis, vulgo Secretarios, quorum officium nō tantum nobilitati nō officit, quinimo illud exercenti si aliū de illa careat, 448 tribuere certum est. Nam hoc munus dignitatem habet, ut probat textus in l. 1. C. Mandatis principum, ubi Salicet tradit Curtil. de Nobilitat. 3. part. à num. 157. Tiraquel. eodem tract. cap. 30. num. 8. Chassan. part. 11. cōsid. 19. ubi plures citat, Gothofred. in notis ad d. l. 1. litera. D. plures refert. Tiraquel. dict. num. 8. Bald. de Perus. tract. de Tabellionibus, num. 66. Conrad. Brun. de hæreticis lib. 1. cap. 9. n. 15. Martinus Laudensis de dignit. quest. 62. cum alijs, in quo aduertendum existimos, non solum notarios principis, qui personæ principis intra palatium deferuiunt: nā hi ex alio capite Nobilitatē obtinere supra probauimus, dū agimus de militantibus intra palatium, sed etiam loqui de illis, quos Princeps

creat ad obeundum munus illud, in ipsius seruitio extra palatium, prout secretarij omnes, qui sunt in in ipsius Regio consilio, vel in sacro palatio in sublimi Tribunali Conscientiæ, & secretarij Camerales, Olysiippocensis scriniarij, qui versantur circa patrimoniū regale, & ipsos ex prædicto numere non est dubium dignitatem, nobilitatēque obtinere, ut constat apud nos 449. ex Ordinat. Reg. lib. 5. tit. 120. ubi ad effectum concedendi homenagiū in criminalibus, æquiparat secretarios Camaræ, & Scribas Regij patrimoniij reliquis nobilibus ibi enumeratis: vnde nobilitatē obtinere agnoscunt omnes per Ordinationem supra citato loco, & per aliam lib. 2. tit. 59. in principio, similem dignitatem obtinet Grapharius supremæ Cancellariæ huius Regni, de quo agit Ordinat. lib. 1. tit. 19. hi in nostro Lusitaniæ Regno potuerunt propter muneris dignitatem, eisdem priuilegijs, quibus gaudent Senatores iuxta Ordinationem d. lib. 2. titul. 59. de quibus late Cabed. 1. part. decis. 213. ac proinde cum æquiparentur Senatoribus, & reliquis, qui magnam dicuntur habere dignitatem, iniustum esset, si illis prædictam nobilitatem denegaremus. Alijs etiam duobus scribis Cancellariæ huius Regni, tã domus supplicationis, quam senatus Portugalsis, concedendum est dignitatem obtinere ex prædicto munere; nam hi cum tota proprietate à Prin-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

à Principe creantur ad peragēdum officium illud scriniarij, in vtraque Cancellaria, in quo nobilitatem acquirere asseuerandum est, *d. l. 1. Cod. Mandatis principum, cum supra citatis*. De vtriusque officio agitur in *Ordinatione lib. 1. tit. 20. & tit. 44.* licet quoad excusationem tributorum, non reperiantur priuilegiati in *d. Ordinatio lib. 2. tit. 59.* quē admodum sunt scribæ Cancellariæ & Notarij regalis patrimonij, de quibus in supra dicta *Ordinat.*

451. Scribis etiam processuum regie Coronæ, competit nobilitas ratione officij: nam satis ostēditur ipsos dignitatem habere ex munere illo, in quo Principi immediate seruiunt, vt constat ex *Ordinat. lib. 1. tit. 23.* ex qua apparet solummodo eorū officium versari, inseruiendo principi in causis ad eum spectantibus, in quo valde se appropinquare ad principem dicuntur, *iuxta resoluta per Rebuffum in Rubr. Cod. Magistris sacr. scrin. lib. 12. & probatur apud Castellanos, per leg. 14. titul. 18. part. 4. l. 7. & 8. titul. 9. part. 2. & ibi Glossator.* Merito ergo dignitatem, & nobilitatem ex predicto officio sibi querere asseueramus.

452. Omnibus etiam scribis Curie, de quibus agitur in *Ordinat. lib. 1. tit. 24.* competere nobilitatem, & dignitatē mihi probat eademmet *Ordinatio* vt patet ex §. 1. *ibi, (Oussejão infamados de tal infamia, & sospetita, q̄ honestamente não caibão nelles)*

quibus verbis clarissimè probat infames de iure, vel defacto fieri incapaces ad tale munus in Curia subeundum, sic supponēs prædicta officia in se habere dignitatē, quæ secundum regulas infamibus conferri non valent, *l. vnica C. infamibus. l. 2. C. de dignitat. lib. 12. cap. Omnipotens de accusat. regula infamibus lib. 6. iunctis multis, de quibus Campaillus rub. 11. cap. ult. per totum, Garsia de benef. part. 7. cap. 8. à num. 35. post Nauar. titul. de accusat. cons. 2. Farinac. pract. crimin. tom. 4. quest. 145. num. 16. & tom. 1. quest. 12. num. 17.* Deinde, quia ipsi principi immediate seruire censentur: Nam senatores ipsum principem repræsentare videntur, in cuius præsentia prædicti scribæ assistunt: ergo acquirere nobilitatem, & dignitatē dubitandum non est, *iuxta d. l. 1. Cod. Mand. princip. post Rebus. in d. Rubrica C. Mag. sacr. scrin. Chassan. in cathalog. part. 7. consid. 16. & considerat. 15.* Hi sunt scribæ sacri Palatii, & scribæ grauaminū, & prætorum curialium, & vtriusque senatus, omnes enim prædicta dignitate decorari cōuenit, iuxta proxime dicta.

Prætermittendum non duxi, quid resoluēdum circa scribas, qui deseruiunt decurionibus, vulgo (da Camera) in Ciuitatibus, & oppidis saltē notabilibus huius Regni, & obiter dicēdum existimo, ipsos ex prædicto munere obtinere dignitatem, & nobilitatem: nam corpus

corpus illud Camerae ipsum corpus ciuitatis, & insimul cum praefide principem repraesentat, saltem fide, vt probant *Doctores ex l. Omnes iudices 33. Cod. de decurionibus, lib. 10. Vallencuella post alios, in Rubr. illius titul. num. 4.* & insimul cum iudice ipsum principem repraesentant, cui scriba de seruire dicitur, tanquam secretarius ciuitatis, vnde succedit supradicta doctrina, quod scriba, qui a principe ad aliquod munus creatur, dignitatem consequitur, iuxta d. l. 1. *Comandat. principum*, qui est principalis textus in materia, *Chassaneus supra citatis locis.* Vltimo facit communis reputatio, & existimatio, quae totum facit in hac materia, vt ex *Bart. in leg. 1. Cod. de dignit. lib. 12. supradiximus, cum Gu- tier. 3. pr. quaest. 14. nu. 6. vbi de com- muni*; Sed apud Lusitanos nostros semper fuit in maxima existima- tione scriba Camerae, cuiusque ciuitatis: ergo debitum honorem, nobilitatem, & dignitatem eis com- petere merito fateri cogimur. Di- xi saltem notabilium, quia in op- pidis minoribus, & infimis hac nobilitatem deneganda credo, prout de reliquis muneribus, iudicibus, aedilibus, decurionibus, suis locis iam manet resolutum.

Aduertendum tamen duxi, quod si praedicti scribe, sicut caeteri qui- cunque, licet alias ignobiles, ha- beant equum, quo soleant itinera- ri, non semel, sed continuo, vt di- cantur proprie soliti equitare, ac-

quirent statum medium distinctum a plebeis, qui erit sufficiens atten- to nostro iure Regio, vt faciat filios praedictis parentibus insuccessibili- les, vt in simili casu iudicatum re- fert *Cabed. 2. part. Aresto. 103.* Et haec de scribis scripsisse satis.

Transamus ad meros executo- res, vulgo (Meirinhos, & Alcaides) & primo constituendum est, quod si fuerit executor curiae, habebit no- bilitatem ex praedicto officio, vt 455. constat, ex *Ordinatione Regia, lib. 1. tit. 21.* vbi requirit quod seruiens praedictum munus executoris Curiae, procedat ex honesta, & nobi- li familia, & tanquam talis debet a Rege confirmari: vnde, si contin- gat defacto praesentatum carere natua nobilitate, illam acquirat ex seruitio muneris illius: nam cum lex requirat nobilem, princeps au- tem scienter ignobilem confirmet, per confirmationem consequetur nobilitatem, ex regula illa, quae habet, concessio vno, necessario ce- sentur concessa omnia requisita ad illud vnum, *l. Quidam consulebat, D. de re iudicata*, notat *Cald. in l. Si curatorem, verbo, hunc contractum, nu. 42.* ergo per necessariam conse- quentiam resoluendum est, praedi- ctos executores Curiae frui vera, & propria nobilitate, iuxta proxime dicta, maxime, cum successerint in locum cohortalium, qui principi assistere solebant, iuxta *leg. 1. Cod. Cohortalibus lib. 12. Quid. Pancirola var. lib. 2. cap. 266. Garsia Toletan. ad Ru-*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

ad Rubrica de cohort alib. 12. num. 4.

456. Circa alios vero similes executores (cum nullam legem, neque regiam, neque de iure communi inueniamus, quæ illis dignitatem aliquam specialiter tribuat) totum hoc relinquendum est consuetudini Regni, secundum quam, nobiles solent hæc munera exercere, nec prædictum exercitium nativam obscurat nobilitatem; Vnde breuitati studendo, puto dicendum, ipsos ex tali officio nobilitatem non cōsequi, cum videatur magis operibus seruilibus incumbere, quam iurisdictionē administrare, prout scribit Iureconsultus, *in l. 1. in d. §. Illud D. de Mun. & honoribus*, non conuenire nobilibus munus, quod in corporis laboribus consistit. *Gamma decis. 322. num. 6.* attamen, cum fere totius regni consuetudo nobiles in seruitio prædictorū munerum admittat, sine macula nativæ nobilitatis, concludendum est prædicta officia nobilitati aliunde quæsitæ non officere, prout supra circa scribas præbauimus, illam tamen de nouo non creare.

Ex quibus circa cætera officia reipublicæ arguendum est, ad effectum acquirendi, vel non ex illis nobilitatem, quia continuæ occupationes, nos latius circa illa spatiari non permittunt.

Obiter de alio genere nobilium loquamur, & cum sermo noster nō sit de illis, qui nativa fruuntur nobilitate, sed solum de illis qui vir-

tute propria inter nobiles computari intendunt, acquirendo propriam nobilitatem ex persona sua, regulam constituo affirmatiuam, quod illi, qui tanquam nobiles se gerunt, equester itinerando, nobiliter se gerendo, in omnibus actibus, acquirunt mediam statum nobilitatis, sufficientem ad excludendos filios naturales a successione, prout supra sæpius diximus, constat hæc regula, *ex Ordin. d. lib. 4. tit. 92. §. 1.* (*ibi ou escudeiro, ou de outra semelhança de condiçõ, q̄ costume andar a Cavallo*) idest nisi sit nobilis, vel segerat tanquam nobilis, ut solitus sit equitare: Vnde diuites, qui soliti sunt equester incedere, prædictum statum, & conditionem nobilitatis consequuntur, tum ex mente prædictæ Ordinationis, tum ex eo, quia ex diuitijs acquirunt vera, & propria nobilitas, ut ex *Bart. in l. 1. C. de dignit. lib. 12. tradit Tiraquel. de Nobilitat. cap. 3. à num. 19. Picharc. leg. 3. Cod. de Murilegulis lib. 11. n. 81. Gutier. pract. lib. 3. quæst. 16. numer. 38. Matienço l. 7. titul. 7. gloss. 4. lib. 5. recopilationis, Phæb. decis. 14. num. 8. Cabed. 2. part. decis. 73. num. 5. facit l. 4. titul. 29. part. 7.* & ibi Greg. diuitiæ enim æquiparantur originariæ nobilitati, *in leg. 1. D. de Cust. reorum, ibi vel propter honorem, vel propter amplissimas facultates, l. ad subeunda C. de decurionibus, lib. 10. ibi (dignissimi meritis, & facultatibus)* & diuites pauperibus præferendos in muneribus patrimonialibus, probat *l. rescripto 6. D. de*

457.

459

458.

474

D. de Numeribus, & honorib. & in l. 2.
 C. Prædys decurion. lib. 10. Matien-
 co, & Pichard. ubi proxime, facit illud
 D. Hieronymi ad Habdian; nobilitas
 mundi nihil aliud est, quam inueterata
 diuitia, Tiraquel, & Phab. ubi supra.
 Ex quibus regula nostra, satis fir-
 ma, & probata manet. Aduerto
 tamen non loqui de illis diuitibus,
 quos lex nostra Regia appellat pro-
 prie homines diuites, vulgo (*Ricos*
 459. *homēs*) de quibus agebat *Ordinatio*
antiqua lib. 1. titul. 56. §. 21. & lib.
 3. titul. 5. §. 5. & l. 6. partit. 2. titul. 9.
 ubi lex illa appellat (*Ricos homēs*) qui
 antiqua nobilitate, ac integritate
 virtutum alios antecellunt, & licet
 glossa Gregorij, in dict. l. 6. verbo, *ambas*,
 contendat, non appellari, *Ricos*, à
 diuitijs, vt etiam approbat *Gamma*
decis. 1. num. 25. *Cabed.* 2. part. *decis.*
 108. tamen nos cōtendimus ipsos
 sic appellari, quia multas diuitias
 possidebant, liberi ab omni serui-
 tio, in simul à longæua nobilitate
 procedentes, vt traditur ab incerto
 auctore manu scripto de Nobilitate,
 vt hi post Comites vocabantur
Ordin. ubi supra, & hi erant vocati
 ad Concilium Regis, vnde diuites
 appellabatur, hodie vero apud nos
 antiquatum est nomen illud; nec
 per nouos Compilatores regie Or-
 dinatiōis facta est mentio, (*de ri-*
cos homēs) sed solummodo de No-
 bilibus, vt refert *Cabed.* supra in prin-
 cipio. Aduerto deinde diuites, de
 quibus loquimur, teneri ad nobili-
 tatem consequendam, honeste, &

nobiliter viuere, equester itineran-
 do, abstinendo à seruitijs mechanti-
 cis, vt requirit *Ordinatio in sape citata*
 §. i. tituli 92. lib. 4. circa quam in-
 sudamus.

Erit similiter numerandus inter
 nobiles, qui ciuitatibus, & oppidis
 notabilibus nostri Regni scriptus
 fuerit in Matricula confatriæ san- 460.
 ctæ Misericordiæ, in qua dubium
 non est magnam dari distinctionē
 inter nobiles, & plebeos, tū in des-
 criptione ipsius matriculæ, tum in
 gerendis officijs domus. Et negari
 non potest in tota Lusitania mu-
 nus hoc in maxima esse reputatio-
 ne nobilitatis, tam apud ipsos no-
 biles, quam apud plebeos, quæ vul-
 gi reputatio eorum facescit nego-
 tium in hac materia nobilitatis, vt
 tradit post alios *Matienço*, l. 7. titul. 7.
 gloss. 4. num. 3. lib. 5. recapitulat. *Ripa*
 lib. 2. resp. cap. 26. numer. 9. *Curtis.* 3.
 part. nu. 160. *Otalora.* 3. part. 5. prin-
 cip. cap. 3. num. 1. ante finem, coadiu-
 uant maximè ad propositum, quæ
 resoluit *Otalora.* 3. part. 3. princip.
 cap. 4. à principio, ubi asserit Matri-
 culam, auctoritate publica confe-
 ctam, plene probare omnia in ea
 asserita, vt per *Iason.* in l. *Admonendi*
D. de iureiurando, & alios, quos ci-
 tat, & quæ *Garsta* glossa 4. num. 12.
 ubi affirmat, quod licet verum sit
 nobilitatem, cum sit quid extrinse-
 cum, non præsumi, vt per *Menoch.*
 lib. 6. præsumpt. 60. tamen si quis
 reperiatur scriptus in matricula no-
 bilium, habet pro se præsumptionē
 N nobilita-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

nobilitatis, & constituitur in quasi possessione illius, additio ad Bart. in l. Matriculam. C. agentibus in rebus lib. 12. glossa, in l. si solennibus. C. fide instrument. Alciat. reg. 3. presumpt. 17. vnde si constet patrem alicuius fuisse de scriptum in matricula nobilium, filius iudicabitur nobilis, quia hæc probatio nobilitatis præpōderat præsumptioni plebei, iuxta leg. Diuus D. de rest. in integrum. Confirmatur hæc nostra resolutio ex adductis per Gutier. dict. part. 3. quest. 14. num. 13. vbi resoluit sufficere ad probationem, & acquisitionem nobilitatis, probare, quem actus exercere distinctos à plebeis, & tales, qui solummodo à nobilibus exerceri solebant: atqui nulli actus sunt magis distincti in nostro regno inter nobiles, & plebeos, quam seruitia in prædicta contrafracta exercita, sicut in reliquis publicis muneribus, ergo ex illis iuncta matricula, propriam nobilitatē acquiri constanter teneo, dummodo aliunde non probetur aliquid nociuum nobilitati, prout infra dicemus.

Supereft, vt de mercatoribus scribamus, an ex mercatura nobilitatē acquirere possint, ad effectū principalem, de quo agimus, an scilicet filij sint eis successibiles, vel non? In quo dubio, cōmunis resolutio est, mercaturam inter mechanicas artes recenseri, adeo, vt nobiles illam exercentes amittant nobilitatem originariam, notant omnes

ad textum in leg. Nobiliores, Cod. commerc. & mercatoribus, quem ibi notandum ad hoc scribit Bald. Tiracquel. de Nobilit. cap. 33. à numer. 2. Minsing. centur. 6. obseruat. 54. à numer. 5. Estracha de mercat. 2. part. à numer. 17. Marant. 4. part. distinct. 19. numer. 56. Rebus. ad leg. Gallie tom. 4. titul. de Mercat. num. 81. & glossa 15. Azeued. leg. 11. titul. 12. lib. 5. num. 3. Matienço, leg. 1. titul. 14. lib. 5. recapit. numer. 3. Gutier. quest. 137. lib. 1. pract. num. 8. Citant etiam Doctores prædicti pro hac parte textum, in l. Nequis Cod. de dignit. lib. 12. vbi mercatores non possunt obtinere dignitatem, imo si illam obtineant, priuantur, & in simul. leg. Humilem Cod. incest. nuptijs, vbi Imperator Iustinianus inter humiles, & abiectas personas enumerat illos, qui mercimonijs publicis præsumunt, ideoque milites mercatores esse non posse, merito scribit Cottoreus, de iure militū. lib. 1. cap. 8. quæ resolutio confirmatur ex dicto Ciceronis 1. de offic. mercatura, si tenuis sordida, & videtur sentire in nostris terminis Gamma, decis. 322. num. 6. vbi proxenetam mercatorum, nobilem non effici ex illo officio resoluit, ac proinde filios naturales ei debere succedere.

Non desunt tamen autores, qui 463. contrarium defendant, ad quod multa expendit Marant. d. nu. 56. à principio, vbi de Solone, Vespesiano, Tarquin. Imperatoribus refert, mercaturam

caturam exercuisse, & facit l. *Eos*
D. de decurionibus, ubi mercatores
 non iubet arcere à decurionatu,
 imo potius admittit, plura alia cō-
 gerit *Tiraquel. d. cap. 33. à num. 13.*
 cum sequentibus.

464. In hoc puncto certissima est do-
 ctрина, esse attendendam regionis
 consuetudinem; nam apud Vene-
 tos, & Genuenses, nobiliores mer-
 caturam exercent sine macula pa-
 ternæ nobilitatis, ut testantur fere
 omnes scribentes, *Tiraquel. d. cap.*
33. num. 21. Gutier. dict. quest. 137.
num. 18. ad finem. Azeved. & Ma-
tienco dictis locis, Minsingerius d. ob-
seruat. 54. num. 12. quæ consuetudo
 totum facit, & regit in hac mate-
 ria, ut late prosequitur idem *Tira-*
quel. ubi proxime, cap. 10. à principio,
 & consentiunt omnes supra relati,
 quibus accedit *Thom. Valasc. alleg.*
13. numer. 221. post Bartol. in leg. 1.
Cod. de dignitatibus. lib. 12. num. 97.
 quia nobilitas variatur secundum
 varietatem regionum, & mores ip-
 sarum, ut prosequitur *Garsia glossa*
7. num. 12. Vnde, *Vaz* dicto loco
 adducit, nobiles de Monçãõ non
 amittere suam nobilitatē ex mer-
 catura, sed nos ulterius progredi-
 mur, asserentes in nostro Lusita-
 niæ regno, & apud Hispanos ob-
 seruandam esse distinctionem, quā
 ex *Cicerone dicto lib. 1. de officijs, se-*
 quitur *Tiraquel. dicto cap. 33. numer.*
21. Bartolameus Capola in tractat.
de milite deligendo numer. 13. & 14.

Afflictis in cap. 1. quis dicatur dux
in vsibus feudorum column. 7. Gam-
ma decis. 322. numer. 6. Chassaneus
part. 11. considerat. 45. Gutier. dicta
quest. 137. num. 21. in fine, qui om-
 nes constanter affirmant ex verbis
Ciceronis, qui sic ait, mercatura, si par-
ua est, sordida putanda, si magna, &
copiosa multa undique asportans non
est vituperanda, distinguunt itaque
 inter mercatores, qui mercaturam
 tenuem exercent, minutatim ven-
 dentes res paruas, & viles, qui no-
 biles esse non possunt, & inter mer-
 catores, qui opulentam, & mag-
 nam mercaturam gerunt, ita ut
 hæc nunquam officiat natiuæ no-
 bilitati, *Azeved. Matienco, Gutier.*
dictis locis, qui referunt Peres, &
Auendanh. idem tenentes, etiam
 semota omni consuetudine, & ex
 eorum mente colligitur, ex præ-
 dicta mercatura aliquam nobilita-
 tem acquiri, maxime, si fuerit opu-
 lenta, nam diuitiæ nobilitare so-
 lent, ut plurima congerens tradit
Turturet lib. 2. cap. 6. diues enim
acquirit nobilitatem, ita ut prædi-
cti mercatores vere, & realiter à
 plebeis, & peditibus distinguan-
 tur, sintque illis filij naturales in
 successibiles, ita etiam *Gamma di-*
cto num. 6. colligitur etiam ex Ordi-
nat. lib. 5. titul. 139. ubi mercato-
 res ultra centum milia regalium
 Lusitaniæ, excusantur à pæna vili,
 quo dato iam aliquid nobilitatis
 in eis considerat lex Regia, saltem

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

quoad hunc effectum, ergo à fortior; si mercatura fuerit valde copiosa, & opulenta, mercatorque honeste, & nobiliter viuat, equitibus incedendo, deseruendo se, cū seruis, & famulis, procul dubio acquireret statum medium nobilitatis, per quem à pedibus distinguitur, vt prædiximus, & confirmatur ex alia *Ordinatio. lib. 1. tit. 92. §. 2.* vbi Mercatores nobiles appellat, vt nobilium expensæ eis soluantur.

467. Nec huic resolutioni obstant leges supracitatae, nam ad *l. Nobiliores Cod. comerc. & mercat.* negant plures ibi probari assumptum communis sententiæ, quia Imperator ibi, non prohibet mercaturam tanquam quid vile, & omnino contrarium nobilitati, sed vt facilius esset commercium inter plebeos: nam difficile foret commercium, si exerceretur per nobiliores ciuitatum, ideoque constitutio illa emanauit in plebis gratiam, vt faciliora fierent comercia, & hunc intellectum ad illum textum sequitur *Cuiacius in posth. Cod. super illo text.* Si autem placuerit, dic, illum textum cum alijs duobus supra expensis, loqui de mercatura tenui, & abiecta, vt patet ex verbo *mercimonium*, quod denotat quam maximam humilitatem mercaturæ, constat ex *d. leg. Humilem, ibi, quæ mercimonij publice præfuit*, quo sensu in nihilo nobiscum pugnat.

Restat, vt de dapiferis illustrium dicamus, & si credendum est *Patri 468. Molina de iust. disp. 166. versic. de iure huius Lusitaniae, in fine*, qui refert ex *Gamma decis. 312.* filios naturales horum dapiferum succedere nō posse parentibus, quia eo ipso, ex seruitio illustrium censentur inter nobiles, ita vt pedites appellari nequeant. Vltimo per *Ordinat. d. tit. 139.* vbi predicti famuli excusantur tanquam nobiles à pæna vilis ergo naturales ab eorum successione repellentur.

469. Sed contrarium dicendum existimo; nam & si hi dici possint soliti equitare, in terminis *Ordinat. d. tit. 92. §. 1.* tamen mens *Ordin.* non fuit comprehendere illos, qui alijs etiam illustribus in seruiens adiussum dominorum equitare solent, sed illos solummodo, qui libere nemini obsequentes, equitare solent, ad instar nobilium; deinde nulla daretur differentia inter seruiens Regi, aut illustribus, quod esse absurdum nemo ignorat; nec mens *Gamma d. loco*, alia fuit, qui si attente legatur, solummodo affirmat nobiles illustribus inseruendo, non amittere originalem nobilitatem, sed de acquirenda de nouo, si illa careant, nec verbum, quantuncunque *Molin. citato loco*, aliter illum alleget.

Prætermittendū non duxi *Ordin. d. tit. 92. §. 2.* attendere expressè tempus natiuitatis, ita vt si pater 470. eo tem-

& tempore plebeus sit, quanuis
 postea efficiatur nobilis, nihilomi-
 nus filius ei succedet, ac si tempo-
 re mortis adhuc esset plebeus, ag-
 noscit *Molin. disput. 166. versiculo*
de iure huius regni, Cald. ubi alios citat
de nominat. quest. 12. num. 57. quæ
 decisio confirmatur ex illa traditio-
 ne Doctorum, quod quando agi-
 tur de conditione filiorum, tem-
 pus natiuitatis inspicitur, nec qua-
 litas postea adueniens eis præiudi-
 care potest, iuxta textum in *l. 2. C.*
libert. & eorum lib. cap. Inter cetera
de Rescriptis. Vnde filij nati ante cri-
 men læsæ Maiestatis diuinæ, aut
 humanæ à patre commissum, non
 dicuntur filij proditoris, nec illos
 comprehendit pæna à patre in cur-
 sa, iuxta regulam *cap. Non imputa-*
tur. 1. quest. 4. Couas. 2. variar. cap. 8.
num. 5. Gutier. 2. Canonic. cap. 30.
num. 31. Decian. tract. criminal. lib.
5. cap. 45. num. 6. Clarus, §. Læsa
Maiest. nu. 12. communis per Simanc.
de cathol. assert. cap. 29. num. 23. cum
sequentibus, alios citat Cened. 3. part.
ad Decretal. lib. 6. collecta. 28. numer.
 2. quemadmodum regis filius non
 dicitur, qui nascitur antequam pa-
 ter regium obtineat dyadema, ut
 per *Accursium* verbo, nota, in *l. Impe-*
rialis C. de nuptijs Gom. l. 40. Taurin.
67. Tiraquel. de iure gen. quest. 31. à
principio. Cald. de nomin. quest. 13.
num. 45. cum sequentibus. Næc filij
 hæretici nati ante crimē parentis,
 incurrunt pænas contra filios hæ-
 reticorum in iure stabilitas, iuxta

communē sententiā de qua *Calder.*
conf. 3. de hæreticis, Paris. lib. 4. conf.
2. num. 182. Nauar. sub titulo de hæ-
reticis, conf. 23. Clarus §. Hæresis num.
15. versicul. quæro, Sanch. qui plures
refert. lib. 2. in decalog. cap. 27. num.
10. cum sequentibus, Farin. tractat. de
hæreticis quest. 191. num. 39. licet in
 contrarium sit etiam altera cōmu-
 nis multorum, quos refert *Farinac.*
supra num. 40. Sanch. num. 29. quam
 secutus est *Turturet, de nobilit. lib. 1.*
cap. 7. quest. 1.

Sed Ordinatio nostra secuta est
 priorem sententiam, utpote æquio-
 rem, & credo ampliandam esse ad 471.
 casum, quo pater nobilis effectus
 fuit medio tempore, inter natiuita-
 tem, & conceptionem; nam si tē-
 pore conceptionis plebeus esset, li-
 cet tempore natiuitatis, iam nobi-
 lis existat, adhuc filium ei succe-
 dere dicendum est, quia mens legis
 Regiæ solummodo tendit in fauo-
 rem filiorum, ut ex illa colligitur,
 sed dispositiones, quæ filiorum res-
 piciunt fauorem, fingunt iam na-
 tos filios, qui in utero includuntur,
 iuxta *l. Qui in utero. D. de statu homi-*
num, de qua late Philipp. de fictionib.
3. part. cap. 9. Pinel. rubr. de bon. mat.
2. part. num. 36. Robles de representat.
lib. 2. cap. 2. nu. 15. facit l. Nuper C.
Naturalibus liber. ergo ampliatio
 prædicta vera est, quæ confirmari
 potest ex multis, quæ in simili scri-
 bit *Pichard. in l. 3. de Murileg. num.*
39. Curtil. de nobilit. 3. part. num. ult.
 & *4. part. num. 10.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Restat solum de filijs clericorū in minoribus obiter aliquid asserere, & si beneficium nō obtineant, certum est succedere parentibus, 482. prout expræsit eadem *Ordinatio d. tit. 92. §. 1. in fin.* dubium solummodo versatur, quando pater in minoribus habuerit in simul beneficium, in quo videbatur dicendum filios esse in successibiles, quia pater militat Deo, *iuxta cap. Eo libentius de seru. non ordinandis cap. Ex parte de clerico a grotant, & in sortem Domini vocatur, cap. Cleros 21. distinct.* & esse genus electum, regale sacerdotium ait *D. Petrus protector ac in victissimus sacri collegij nostri tutelaris, Epistol. 1. cap. 2. cap. Duo sunt. 12. quæst. 1.* cum multis, de quibus Dominus Carolus de Grassis de effect. cleric. effectus 1. Doctissimus, & illustrissimus dominus Sebastianus Cæsar, *in tract. de Hierarchia Ecclesiastica quæst. 1. præem. §. 5. nu. 10.* Nouissimè Illustrissimus præsul Hispaniarum primas Dominus Rodericus à Cunha *in dict. cap. Cleros. num. 1. & nu. 13.* Deinde, lex nostra Regia ad repellendos filios a successione parentum, non requirit, vt pater sit constitutus indignitate, sed tantum ne plebeus sit: ergo licet clericatus nō tribuat dignitatē per textū expræssum, *in cap. Statutum in principio de Rescript. lib. 6.* tamen recte operatur, vt pater quatenus beneficiatus distinguatur a mechanicis, ad quod citat *Tiraq. de Nobilit. cap. 9. text. iprim.*

in l. 2. C. vt nemo priuatus, ibi, (si plebeus est, ibi, Miles, vel clericus,) vbi clericus ponitur per se tanquam valde diuersus à plebeo, quod videtur sufficere ad operandum effectum, de quo agimus: Vltimo, quia potiuntur omnibus priuilegijs clericatus *Trid. sess. 23. cap. 6.*

Sed ab hac opinione recessit insignis *Barbos. in manuscriptis, ad leg. Ex facto: in principio D. Ad Trebellianum,* constituens beneficiatū in minoribus esse iudicandum plebeum, si talis sit originarius, quasi beneficium nihil cōferat ei de nouo, sed ego substituendum puto, aut beneficiatus ex pedite, per se acquisiuit statum illum ab *Ordinat. d. §. 1. requisitum, vel non, si acquisiuit, absque dubio dico in successibiles naturales ab huiusmodi parentis successione, ad quem statum acquirendum non parum proderunt beneficia. Vel etiamsi huiusmodi pater obtineat aliquam dignitatem Ecclesiasticam, ex qua necessario nobilitas sequatur, argumēto l. Quidam consulebat D. de re iudicata, quæ autem dignitas, ecclesiastica nobilitatem gignat, cōsulendus est Gaspar Valascus Lusitanus noster, in dicta repetitione l. Imperium D. de iurisdict. omnium iud. à nu. 99. & 107. vltra quem exemplificare potes, si efficiatus officialis Episcopi, vel Archiepiscopi, vel Pontificis in aliquo officio Ecclesiastico nobili, nam hoc dato, prout in secularibus supra diximus, sim liter in Eccle-*

in Ecelesiasticis philosophandum est; si vero nihil amplius ultra acquisitionē beneficiorū placet opinio *Barbos. d. loco*, quæ videtur cōsona menti *Ordinationis d. §. 1.* dum clericos in minoribus plebeos simpliciter reputat, quibus similiter, si habitum, & tonsuram deferant in terminis *Trid. sess. 23. de reformat. cap. 6.* competunt omnia priuilegia clericorum, vt late post alios tradit *Thomas Valascus alleg. 14. & sequentibus*, ac proinde ex illa, per necessariam consequentiam infertur, ordines minores non gignere nobilitatem, nec etiam cum beneficio simul, *iuxta proxime dicta.*

Pro coronide huius materiæ, præter eundam non duxi quæstionem, vtrum si nobilis committat crimē, ex quo amittat nobilitatem, & postea filios procreet naturales, sint predicti filij patri successibiles, in qua quæstione, pro parte affirmatiua facit, quod nobilitas non est qualitas naturalis, sed accidentalis, vt probat *Cou. 1. var. cap. 16. n. 10. Garsia gloss. 12. numer. 8. optime Ioannes ab Arze, & Otalora 3. part. cap. 6. num. 5. ad finem post Bart. in l. 1. C. de dign. lib. 12. Tiraquel. cap. 10. num. 13. Gutier. pract. lib. 3. quæst. 14. num. 16.* Et ideo potest amitti sine corruptione personæ, & potest à principe tolli, prout passim videmus in vxore nobili nupta plebeo, quæ amittit nobilitatē suā, vt probatur ex l. *Famina D. de Senatoribus.* Deinde, nobilitas tota consistit in

communi reputatione, & existimatione, vt supra sæpius dixi; sed hæc communis reputatio, & existimatio amittitur per quaecumque crimen, ex quo infamia irrogatur, vt per se patet; ergo sublata nobilitate, videtur consequens necessarium, Petrus non est nobilis: ergo est plebeus, siquidem præsumptio iuris in hanc partem inclinatur, quæ esse plebeū, nisi probetur nobilis, *Garsia dict. glossa 12. num. 5. Menoch. lib. 6. præsumpt. 60.* ac proinde videtur hic nobilis, qui perdidit ex crimine nobilitatem, ad suam redire primordiale originē plebei, *iuxta notata, ad l. Si Unus, §. Pactus ne peteret, D. de pactis cap. ab exordio 35. dist.* Denique, frustratoria foret pena legis, si post amissam nobilitatē maneret sic priuatus nobilis, prout antea, quod negari non potest maximum continere absurdū, & hæc pars in rigore non caret probabilitate, & ita in crimine læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ, tenent *Otalora. part. 2. tertia princip. cap. 7. num. 17. Canteria, in quæstionibus criminalibus, tit. de quæstionibus punit. delicti, cap. 2. num. 11.* & iterum repetit *Otalora part. 4. cap. 9. numer. 5. ad finem, quod confirmat ex l. Quisquis §. Fily C. ad leg. Iul. de aest. cap. Vergētis de hereticis. cap. statutum de hereticis lib. 6. facit l. Castella. 2. tit. 2. part. 7. Faber. lib. 9. C. tit. 28. de finitione 1.*

Sed contraria sententia magis placuit sapientissimis authoribus,

476.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

nempe, *Iacobo simancas de Catholicis tit. 28. num. 18. Azenedol. 3. titul. 3. lib. 8. recapil. num. 29. Sanch. in Decalogum. lib. 2. cap. 29. nu. 2. Farinac. de heret. quaest. 191. n. 24.* quæ tamen non defenditur à prædictis absolute, sed cum distinctione, cui adhæreo, nempe, quod vel hæc nobilitas, qua criminofus pater fuit priuatus, est antiqua, procedens ab auis, attauis, & alijs ascendenti-
477. bus superioribus, vel fuit acquisita à persona patris, qui illā perdidit, primam adhuc retinebūt filij, quia cū perueniat à superioribus, nō potest factum patris eos priuare auorum nobilitate, *argumento l. 3. D. de interdict. & relegat. ibi (eum, qui ciuitatem amisit, nihil aliud iuris adimere liberis, nisi, quod ab ipso pro venturū esse ad eos, si in testatus in ciuitate moreretur, (hoc est hereditatem eius) &c. & ibi (quæ vero non à patre, sed à genere, à ciuitate, à rerum natura tribuerentur, ea in columia remanere)* ratio est, quia hæc nobilitas est naturalis, & immutabilis iure ciuili, & municipalis, *iuxta text. in §. Sed naturalia Instit. de Iure naturali, &c. l. Iura Sanguinis D. de regulis iuris. l. Castellæ. 34. tit. vlt. part. 7.* & cum filij priuati, seu condemnati, & ipse condemnatus hereditent nobilitatem, in simul cum sanguine ab ascendenti-
bus suis, nihil mirum si illa non priuentur, saltem quoad effectus sanguinis.

In secundo vero casu, quando nobilitas est acquisita ab ipsomet

patre priuato, etiam priuatio nocet filijs, vt non dicantur nobiles, Doctores supra citati, *iuncta dicta leg. 3.* quæ vtrunque probat, *Sanch. supra num. 4.* quæ pars vera est, in terminis suis, nempe quando sentētia priuationis nobilitatis noceat, vel non, filijs condemnati, ad effectum, vt dicantur nobiles, & possint potiri priuilegijs nobilitatis, de quibus agit *Otalora part. 4. cap. fin.* Sed non resoluit quæstionem, à nobis supra ex citatam, an dicatur filius ei successibilis, an è contra, sed ego puto adhuc filios naturales illius, qui nobilitatē hereditauit, à patre, Auo, vel proauo, esse in successibiles eidem patri, sic priuato. Ratio est quia *Ordinatio in d. §. 1.* loquitur de nobili, vel alio similis conditionis, sed nobilis etiam priuatus retinet naturalem nobilitatem, quam lex humana ab eo auferre non potest. *d. l. Iura sanguinis,* Deinde licet priuatio nobilitatis ei obsit, quoad effectus ciuiles, videlicet ne potiatur hominatio, & vt exequi possit vsque ad saccum, & perā, & ne chirographū illius vim obtineat publicæ scripturæ; tamen statum distinctum à plebeis, ab eo non aufert, quem si retineat, licet priuetur prædictis effectibus, non priuatur hoc, ne filij naturales ei succedant.

Nec obstant adducta pro prima sententia, quia ad summum concludūt nobilem priuatum per sententiam non gaudere vltius effectibus
479.

etibus ciuilibus nobilitatis, sed in-
 de non inferitur necessario, mane-
 re plebeum, quia adhuc potest re-
 tinere medium statum a nobis cō-
 sideratum, inter nobiles simplici-
 ter, & plebeos, per quem distingui-
 tur à plebeis, qui sufficiens est, ad
 filios excludendos, *iuxta Ordinat.*
d. §. 1. Nec in his terminis, valida
 est consequentia, non potitur pri-
 uilegijs nobilitatis: ergo est ple-
 beus, nam datur medium supra
 consideratum, deinde datur illa
 nobilitas sanguinis, quæ non per-
 ditur *dicta leg. Iura sanguinis.* Ca-
 480. sus autem, quibus perditur nobi-
 litas vide in *Ordinat. lib. 5. titul.*
139. §. fin., vbi nouem casus crimi-
 nales recensentur, de quibus, &
 alijs tractant scribentes varijs in
 locis, & de primo scilicet læsæ
 Maiestatis late scribentes *ad l. Quis-*
quis Cod. ad leg. Iul. Maiest. Clar. §.
læsæ Maiestatis, Decian. tractat. cri-
min. lib. 7. cap. 2. Farinacius qui infi-
ritos refert, & sequitur quæst. 112.
tom. 4. quem extendunt ad læsam
 Maiestatem diuinam. *Simanch. de*
Catholicis titulo 46. num. 64. Thomas
Valasc. allegat. 13. numer. 18. Fa-
rin. qui plures refert tractat. de hæresi
quæst. 191. Sanch. lib. 2. in Decalog.
cap. 28. & 29. Secundum crimen
 est contra naturam, de quo, *in leg.*
Cum vir. Cod. ad leg. Iul. de adult.
Authentico, vt non luxurientur contra
naturam, §. Item lex Iulia Instit. de
pub. iud. cap. clerici de excessibus præ-
latorum, Menoch. casu. 286. Gom. leg.

80. tauri Val. supra num. 19. Farin.
 quæst. 148. Tertium falsum testi-
 monium in iudicio, *leg. 1. D. ad l.*
Cornel. de fals. cap. tua de Iureiuran-
do Menoch. casu. 306. Vaz supra nu.
25. & sequentibus, Farin. de fals.
quæstion. 150. num. 15. Riccius col.
664. limitat. 3. versiculo. Quartum
 idē est quod falsitas. Quintum de
 crimine falsæ monetæ, de quo *in*
leg. 1. Cod. eodem Farinac. latissime
quæst. 115. Sextū de furto, & alijs
 quæ refert *Vaz per totam illam alle-*
gationem, illaq. non prosequimur,
 quia ad nostrum propositum non
 spectant.

Non omissendam duxi quæstio-
 nem, de qua in senatu nostro ali-
 quando disceptatum fuit, Vtrum
 nobiles possint puniri pro crimi-
 nibus ex quibus nobilitas non
 amittitur, pæna preconij in au-
 dientia, in qua quæst. *Phæbus deci-* 481.
sionum, 1. part. decisione 18. Multo-
 ties iudicatum refert, pro parte ne-
 gatiua, ex eo, quia nobiles non
 subijciuntur pænis vilibus *leg. De-*
sertorem. §. 1. D. de re militar. leg. Om-
nes Cod. decurionibus lib. 10. leg. super
statu Cod. de quæstionibus, Ordinat.
lib. 5. titul. 139. Deinde, quia etiam
 in pænis criminalibus imponen-
 dis semper qualitas personæ atten-
 ditur, *cap. 1. de officio delegat. lib. 6.*
capit. Pastoralis 28. in fine, eodem ti-
tulo. Ordinat. lib. 5. titul. 25. & titul.
120. leg. 2. titul. 30. partit. 7. late Gra-
mat. decis. 14. Clarus §. final. quæst.
60. Couar. 2. var. cap. 9. num. 3. & 4.
 Garfia

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Garsia de nobilitate gloss. 1. num. 13.
Et alora 5. part. num. 4. Sed quanuis
maxima sit authoritas rei iudicatę,
iuxta l. filius D. ad l. Cornel. de falsis,
tamen, meo videri, prædictę sen-
tentię nullę sunt, tanquam pro-
lata contra legem expressam, scili-
cet *Ordinat. lib. 5. titul. 139 in medio,*
482. & §. 1. vbi Lusitanus legislator di-
stinguit præconium in audientia
à pæna vili; nam si persona nobi-
lis, vel quę excusatur à pæna vili;
fuerit condemnata, vt verberetur,
vel alia simili, commutatur prædi-
cta pæna vilis, in annos relegatio-
nis, insimul cum præconio in au-
dientia, & in fortioribus terminis
idem dicitur *in dicto §. 1.* vbi pæna
vilis commutatur in aliam, scili-
cet, vt portetur catena in pede in
simul cum præconio per ciuitatē,
vel oppidum iuncta *reg. cap. 1. de*
184 *sentent. & re iud. Cald. forens. quest.*
36. *Gabiel. commun. in titul. de sen-*
tent. conclus. 7. Benedict. Pin. 1. select.
cap. 17. Ex quibus Ordinationibus
manifeste patet, præconij pænam,
siue sit in audientia, siue in ciuitate,
non in conuenire nobilibus ratio-
ne qualitatis; nam præconium so-
lum refert causam, propter quam
exilij pæna irrogatur, ac proinde
per se, nec est vilis, nec infamat,
argumento *leg. Ictus fustium D. de*
his, qui notantur infamia; Vnde ap-
paret fundamenta sententiarum,
quas refert *Phæbus citat. loco,* falsum
supponere, dum pænam præconij
inter pænas viles enumerant, cum

certum sit, ipsam non esse vilem,
vt apparet ex *Ordinatione* citato
loco?

Denique, vt in hac materia ni-
hil intactum relinquamus, quæri-
mus de quæstione quotidiana, an
filius clerici legitimatus si filios na-
turales generet, dicatur nobilis nec
ne, vt filij excludantur, vel admi-
tantur ad eius successione, quæ-
stio non versatur circa filium cle-
rici, qui à genere nobili procedit,
sed tantum eo casu, quo clericus
natiua caret nobilitate, & eius fi-
lius se nobilem prætendit, ratione
clericatus paterni, & concluden-
ter quærimus, an clericatus nobi-
litet, in quo puncto, resolutiue di-
cendum videtur, clericatum non
reddere clericos nobiles, quia ad
summum est militia, sed iam supra
ostendimus militiam non reddere
milites nobiles, igitur similiter de
clericatu dicendum erat, ex vul-
gari argumento *glossa, in leg. Mi-*
les, D. de re iud. vbi Iason. Ripa, &
alij, & communis in cap. Odoardus
de solut.

Sed veritas est, clericatū reddere
nobiles clericos in sacris, nam cle-
ricatus est militia qualificata, con-
tinens quam maximam dignitatē,
vt notant scribentes *per textum in*
cap. reperiuntur 1. quest. 1. gloss. in
cap. denique 4. distinctione, facit *leg.*
Atrochem C. de iniur. Lappus allegat.
11. versicul. remouetur Bart. conf. 180.
Iason. in l. Generaliter D. in ius vocad.
Et ideo clericus non continetur
appella-

appellatione plebeorum, l. 2. C. ut nemo priuatus, Joānes Lacerier de primogenitur. quest. 1. nu. 10. Vltcrius, in sortem Domini sunt vocati, cap. Cleros 21. distinct. & dicuntur regale sacerdotium, iuxta Epistol. 1. Petri cap. 2. vos genus electum, & regale sacerdotium, per que fundamenta ita resoluūt Doctores per textum ibi, in cap. eo libentius de seru. non ord. vbi Anchar. Card. Burr. Panormit. Alciat. in cap. cum non ab homine, de iudicijs, quos sequitur Tiraquel. de nobilitat. cap. 9. num. final. addo Curtilem de Nobilit. 3. part. numer. 220. cum ergo filius legitimatus potiatur nobilitate paterna, fit consequens filium clerici etiā si à genere nobili non descendat, effici nobilem per legitimationem, propter clericatū paternum, ac per consequens naturales ei succedere nō posse, Nec obstat argumentum supra tactum, quia non procedit in militia qualificata qualis est clericatus? Et hæc de nobilitate.

Redeamus igitur ad omissam viam successionis filiorum naturalium, aqua aliquantulum de gressi sumus; & prosequendo contendimus; intelligenda omnia supra resoluta circa naturalium successionem, vt procedant, respectu parentum masculorum, respectu vero successionis maternæ, indistincte dicimus filium naturalem grauatum ex testamento matris fideicomisso vniuersali, posse duas quartas deducere, sicut potest legitimus illas

deducere ratio est euidentis, quia ille potest duas quartas deducere, qui habet legitimam iure naturæ debitam, & grauatur fideicomisso vniuersali, sed naturales habent legitimam iure naturæ debitam in bonis maternis, & insuper illos supponimus oneratos: ergo directe inferitur posse duas partes deducere. Maior est certa, Minor etiā ostenditur, ex text. in l. Hac parte, & in leg. Modestinus D. vnde cognati, celebris decisio Iustiniani, in l. Si qua illustris, versiculo, si autem C. ad Orficiatum, §. Nouissime Inst. eod. titulo, §. Vulgo Instit. de successione cognatorum, vbi probatur filios naturales esse hæredes necessarios matribus suis, & notat Mynsing. in dict. princ. num. 1. Cagnol. in d. l. Si qua illustris, nu. 34. Doctores cōmuniter per Gom. l. 9. Taurinum. 9. Paleot. de noth. & spur. capit. 38. num. 6. Valasc. cons. 94. num. 2. P. Molin. de iust. disput. 166. conclus. 7. aliàs num. 16. Thuscus tom. 5. liter. N. conclusione 23. n. 23. Andr. Angul. in l. 11. tit. 6. lib. 5. recapitat. gloss. 12. num. 3. vbi Macienço gloss. 5. nu. 1. & Azeued. num. 44. Cou. 2. part. de sponsalibus, cap. 8. §. 4. n. 15. Pichard. in Rubrica de success. ab intestat. §. 6. num. 26. Surd. de alimentis titul. 8. privileg. 81. num. 5. & 6. Cuiac. ad Titul. C. ad Orficiatum, versic. adhuc notandum Cald. in §. Tam autē Inst. de in officioso, num. 49. vbi multos refert, & est indubitatum apud omnes scribentes, vt per Marta de successione leg. quest. 16. artic. 1. nu. 9.

Blasius

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Blasius Robles, de representatione, lib. 2. cap. 13. num. 11. & num. 13. qui si non sint hæredes per matrem instituti, possunt titulum annullare per remedium nullitatis, vel querelam inofficiosi, leg. Nam & his. §. D. in officioso testam. l. Si suspecta, §. 1. eodem titulo, & omnia habent remedia, quemadmodum legitimi, Gaspar ad Fab. lib. 3. tract. 29. quæst. 12. post medium, ubi cum Fostero lib. 8. de success. ab intestato, cap. 11. à principio, Fab. in Iuris prud. Papinian. 1. part. tit. 9. princ. 2. illat. 1. Robles dict. loco num. 17. ampliatur, ut non solum respectu ascendentium sit legitimus hæres, sed etiam respectu transfuersalium, iuxta l. 2. l. Si spurius 4. D. unde cognati, cum alijs, quæ citat Cou. de sponsalib. cap. 8. part. 2. §. 5. nu. 19. Duenh. regul. 366. limit. 10. Gom. dict. l. 9. à nu. 47. Crass. §. Successio ab intestato, quæst. 34. Petr. Greg. syntag. lib. 45. cap. 6. & cap. 9. Gam. decis. 3. ubi additio, Palcot. de noth. cap. 39. num. 5. Azeved. leg. 6. tit. 8. lib. 5. recopilat. num. 2. & in l. 1. nu. 32. facit Ordin. lib. 4. tit. 93. quæ resolutio, quoad successionē matris, indistincte accipienda est, cuiuscunque qualitatis sit mater, siue illustris, siue nobilis, siue inferioris conditionis, ut bene probatur ex generalitate iurium supra citatorum, præcipue d. l. Si qua illustris, ver siculo, si in autem, post alios, ibi, notat Cuiac. ad illum titulum, §. Ad hæc, versic. at iusti, Cou. de sponsalib. 2. part. cap. 8. §. 4. nu. 15. alias num. 23. ubi fatetur commu-

nem, Molina dicta disputat. 166. alias conclus. 7. Oinotomus ad titulum de successiōibus ab intestato, Rubrica de success. natural. nu. 16. Vbi Pichard. §. 8. num. 2. Thuscus tom. 5. litera. N. conclus. 23. post omnes supracitados, resoluētes, etiam si mater alios habeat legitimos, quæ resolutio in matre illustri cum scrupulo procedit, quia ratio illa castitatis obseruandæ, de qua in d. l. Si qua illustris, æqualiter militat in filio naturali, ac spurio, sed tollitur scrupulus, dicendo, duas esse rationes differentie, alteram, scilicet, odium legum ciuiliū contra spurios, Authent. ex complexu C. de incestis nupt. alteram, quia concubinatus apud Imperatores reputabatur crimen, Bart. in l. 1. D. de Concubinis, & posse succedere contra testamentum matris probat l. Si suspecta. 29. §. 1. D. de in officioso testamento, & hæc resolutio inter scribētes communissima est, ut videri potest ex omnibus citatis. Vnde censurandus est Cald. in dict. §. Tam autem, num. 57. & n. 62. ad finem, cum sequentibus in principio, dum scribit filios naturales fami-

440

484

48

48
v
n
n
m
&
lib
fu
se
H

quam ab intestato; nec contrarium probat *d. l. Si qua illustris ponderata a Cald.* quia loquitur in alio genere filiorum, prout infra dicemus.

Remanet tamen serupulus circa proxime dicta, videbatur enim potius dicendum, huiusmodi filios naturales magis patribus masculis, quam matribus feminis esse successibiles, cuius contrarium supra retulimus, ex eo, quia de restabiliore est fornicatio infæminis, quam in viris argumento *leg. Palam §. fin. D. de Ritu nuptiar.* ubi glossa recepta per Decium in *l. Femina num. 63. D. de regul. iur.* & comprobatur ex *d. leg. Si qua illustris*, ubi Imperator ait præcipuum debitum fæminarum esse castitatis observationem, ut ibi notat Gothofred. *litera, N.* Secundo suadetur ex *textu in leg. 1. Cod. de Mulieribus*, quæ se proprijs seruis ubi propter fædam maculam luxuriæ mulieris cum seruo proprio, imponitur pæna capitis, quæ masculis, qui cum proprijs ancillis rem habent, nullibi impositam legimus, *exornat, Lusitanus Ægidius de iure honestatis cap. 10. à principio, & num. 4.* ergo rationi congruebat, ut potius parentibus masculis, quàm matribus fuissent successibiles, & miror huius dubitationis non fieri mentionem in aliquibus lecturis, & locis, tam præceptorum, quam librorum, ubi ex professo actum fuit de naturalium successione, sed aliquando, bonus dormitabat Homerus; illi tamen dubitationi

occurrit Berengar in *l. In quarta D. Ad l. Falcid. num. 44.* dicendo naturales ideo matribus, & non patribus succedere, quia ius civile non tantum fecit successiones mulierum, quanti parentum masculorum, ex eo, quia per successionem masculorum tuentur agnationes, & conservantur familie, §. *1. Inst. de legitima agnatorum vel leg. Pronunciatio §. Familia versicul. communi iure D. de verb. signif.* quæ agnationes, si per infectum medium admitterentur, putrescerent, & corrumperentur, argumento, *l. ult. Cod. natur. liber.* quod in hæreditatibus fæminarum cessat, quia in ipsis finitur familia *d. leg. Pronunciatio in finalibus verbis Menoch. consil. 463. & 549. nu. fin. Faquin. lib. 11. controvers. cap. 25. Surd. cons. 308. & 316. Peregr. cons. 6. lib. 1. Castil. tom. 2. cap. 4. à num. 152. & tom. 3. cap. 29.* Aliam rationem adducunt Gom. *l. 9. Taur. num. 9. Paleot. de Noth. & spur. cap. 36. num. 4. Menoch. de arbitr. casu. 89. numer. 4.* cum alijs, quos mordet *Caldas, ad §. Tam autem Inst. de inofficioso testamento num. 55. Pichard. in Rubrica de hæreditatibus, quæ ab intestato deferuntur, num. 27. & §. 8. num. 2.* Patrem scilicet naturalium certum nunquam dici posse, matrem vero semper, *leg. Quia semper D. de in ius vocando*, quam denique rationem, post longum digressum assignat *Caldas ubi supra, numer. 62.* nulla alia superaddita, solum ait, quod quavis filij nati

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

ex concubina habeāt pro se qualē
qualem præsumptionē, quoad pa-
ternam filiationem, non est tamē
84 tam certa, vt probationem in con-
trarium reiiciat, bene comprobat
*Menoch. de præsumptionibus lib. 15.
præsumpt. 153.* ita vt affirmari non
possit de ipsis cum certitudine iu-
ris, esse genitos à certis parentibus,
quæ in simul rationes iunctæ, licet
non euincant à priori suprapositas
decisiones, tamen suadent effica-
citer, vt ipsi iustæ reddantur, prout
est cōmunis doctorum aduertenti-
a in *l. Non omnium D. de legibus, &
passim alibi.*

590. Perscrutemur modo, quid dicē-
dum circa spurios, (hos enim sup-
ponimus nō vulgo quæritos, quos
ius ciuile tales reputat, sed illos, qui
nascuntur ex parētibus, inter quos
dari non potest matrimonium;
*leg. Quod vulgo D. de statu hominum.
§. Si aduersus Instit. de Nuptijs cap.
tanta, qui filij sint legitimi Paleot. de
Noth. & spur. cap. 16. Conan. Co-
ment. lib. 2. cap. 16. à num. 2. Anton.
Cont. lib. 2. succession. cap. 11. Petrus
Gregor. part. 2. lib. 10. sint agmat. cap.
3. à num. 17. Robles lib. 2. cap. 13. nu-
mer. 6. & 8. Ceuar. 2. part. de sponsali-
bus, cap. 8. §. 5. Rojas succession. cap.
15. num. 6. Ceuant. leg. 9. taur. num.
19. Solorsanus de Parricid. lib. 2. cap.
3. quanuis etiam eos naturales ap-
pellari ex infinitis, quos refert, te-
stetur *Menoch. lib. 4. præsump. 78.
num. 69.* qui si à parentibus insti-
tuantur, & ab ipsis grauentur, vtrū*

deducant has duas partes, quoad
parentes masculos, non potest esse
locus disputationi, ex eo, quia ip-
sis sunt in successibiles tam ex te-
stamento, quam ab intestato, per
textum, in *Authent. ex complexu C.
de incestis nuptijs, iuncto corpore vnde su-
mitur, in Authentico quibus modis na-
turales efficiantur legitimi §. fin. Au-
thent. licet Cod. de naturalib. lib. in fin.
cap. Tanta, cap. Referente, cap. Perue-
nerabilem, qui filij sint legitimi, post
Ordinarios dictis locis, *Gom. l. 9. tauri
numer. 13. Paleot. de Noth. cap. 40.
Rojas succession. cap. 20. Molina de
Iustitia disputat. 167. conclusione 3.
Læsius de Iustitia lib. 2. cap. 19. dub.
6. num. 58. Pichard. in Rubrica de
hereditatibus, quæ ab intestato deferū-
tur, §. 7. numer. 9. vbi de communi
Gothofred. in notatis ad dict. *Authent.
ex complexu Cod. de incestis nupt. Cu-
iac. ad titulum Cod. Natur. lib. §. 2.
differentia, Paulus Emilius Gallus
de succession. ab in testato. part. 2.
titul. 3. except. 9. num. 112. Martia de
quest. 16. artic. 1. nu. 15. & sequentib.
huius iuris ratio desumitur ex *l. fin.
C. Nat. liber.* vt scilicet homines re-
frænentur à libidine sua, videntes
hos filios carere omni spe heredi-
tatis paternæ, cum alijs, quas sciens
omitto, & quanuis hanc constitu-
tionē iuris esse diuini existimaue-
rint grauisissimi autores, secuti *Bald.
in l. 1. num. 13. Cod. Summa Trini-
tate, & alij ex quibus communem
sententiam fatetur, Crassus recep-
tarum §. Successio ab intestato quest.
18. num.****